Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

ТОШКЕНТ оқшоми

Ўзбекистон Компартяси Тошкент шаҳар комитети ва халқ депутатлари шаҳар Советининг органи

Газета 1966 йил 1 июлдан чиқа бошлаган. | № 225 (7. 314) | 1990 йил 1 октябрь, душанба | Баҳоси 3 тийин.

Истеъмол буюмлари манзури?

ВАЪДА ВАФОСИ БИЛАН

СИР эмас, бозор иқтисодиёти деган ибора ҳали пайдо бўлмасдан анча илгари ҳам пештахталарда харидоргир моллар кўринмай қолди, аҳоли сарсон бўлиб ўз эҳтиёжини қондириш учун минг та тешикка бошини суқишга мажбур бўлди. Бундай аҳволга ҳозир тўла барҳам берилган деолмаймиз. Аксинча бозор иқтисодиётига ўтиш палласи тобора яқинлашган сайин недир истеъмол аҳволи мураккаблашиб бормоқда.

Камёб моллар тақчиллиги учун бутун айбни савдо ходимларига тўнкаш инсофдан эмас. Негаки қозонда бўлса чўмичга чиқади-да. Агар тағин сероб бўлса, ранг-баранг моллар тахланиб ётса, улар ҳам эл олқишини олсак дейишади. Хўш, унда ҳақиқий аҳвол қандай? Шу йилнинг ўтган саккиз ойи якунларига кўра, кенг истеъмол моллари ишлаб чиқариш режаси 102,6 фоиз адо этилган. Ўсиш суръати ҳам чакки эмас. Булар умумий таассурот. Агар синчиклаб назар ташласак, 29 та корхонанинг 20094 минг сўмлик маҳсулотни бермаганини кўрамиз. «Малика» трикотаж ишлаб чиқариш бирлашмаси 4151 минг сўмлик маҳсулотни бера олмади. Улар бу борада шаҳар бўйича иккинчи ўринда боришяпти. Ҳозирча биринчиликни қўлдан бермай келаётган тўқимачилик комбинатининг бу борадаги қарзи 5498 минг сўм. Тошкент тикувчилик ишлаб чиқариш бирлашмаси жамоаси 600 минг сўмлик маҳсулотни кам берди. Грампластинкалар, шампань винолари, лак-бўёқ заводларининг қарзлари ҳам чакки эмас.

40 та корхона кенг истеъмол моллари ишлаб чиқариш ҳажмларини ўтган йилга нисбатан камайтириб юборди. Бу ҳам етмагандек 70 та корхона 38730 минг сўмлик маҳсулотни камайтириб чиқаришни ҳалитдан режалаштириб олганига нима дейсиз. Уларни тушуниш мумкин: бир, бошларини оғритиб юришадими, яхшиси, билмадим дедим қутилдим, қабилида иш тутиш, харидорга юк камроқ бўлгани. Бўлмаса уни бошқача қандай изоҳлаш мумкин? Тўқимачилик комбинати 1457 минг сўмлик, «Шарқ гули» бадиий буюмлар ишлаб чиқариш бирлашмаси 1506 минг сўм, сут маҳсулотлари ишлаб чиқариш корхонаси 1815 минг сўм, 2-пойабзал корхонаси 1320 минг сўм, «Тагортрикотажбит» 627 минг сўм, «Эталон» 529 минг сўм, тамаки фабрикаси 11242 минг сўм, ёғ-мой комбинати 1600 минг сўмга кенг истеъмол буюмлари ҳажмини камайтириш режасини тузишибди. Бу борада уларнинг аҳди ўринлими-йўқми эканлигини баҳолаш ўз виждонларига ҳавола.

«Янгилик» белгили моллар бозори чаққон. Унинг сифати анча яхши. Режанинг бажарилиши ҳам қувончли. Аммо ўтган йилга таққосласак, яна нохушроқ манзарага дуч келамиз: «Янгилик» белгили буюмлар миқдори 3,8 фоизга озайган. Алоҳида модали енгил саноат моллари ишлаб чиқариш бир ярим баравардан ҳам ошиб кетди. Булар шартнома баҳоларида харид этилди. Бундай моллар мўлжалланганидан 19537 минг сўмлик кўп тайёрланди.

Аммо барибир кенг истеъмол моллари бозорида аҳвол яхшиланмаётир. Шу йилнинг ўтган ойларида тошкентликларга юқорида номлари тилга олиб ўтилган корхоналар қониқарсиз ишлагани оқибатида 20 минг дона трикотаж буюмлари, 13 минг жуфт пойабзал, 4948 минг квадрат метр ип-газлама, 1446 минг сўмлик кўн-галантерея буюмлари ва бошқа хил маҳсулотлар етказиб берилмади.

«Сўнгги ойларда истеъмол бозорининг барбод бўлиши, бюджет камомади ва давлат қарзининг ўсиши яққол кўриниб қолди, — деган эди М. С. Горбачев СССР Олий Совети сессиясида сўзлаган нутқида, — Пул муомаласи бузилмоқда. Чайқовчилик ва пинҳоний иқтисодиёт авж олмоқда».

Шу сабабли сессияда қатъий таъкидлаб ўтилдики, хуллас, яқин кунлардан бошлаб қаттиқ чоралар кўришимизга тўғри келади. Айтмоқчи, айрим масалалар юзасидан дастур маъқулланишини кутмаслик керак, чунки иқтисодий вазиятнинг ўзи ана шундай чоралар кўриш зарурлигини тақозо этмоқда. Бундай чоралар биз учун ҳаётий зарурат эканлигини тушуниб етиш керак ва биз бу соҳада жамиятнинг қўллаб-қувватлашига умид қилишга ҳақлимиз. Агар бу вазифани уддалай олсак, бозор муносабатига анча енгилроқ кириб боришни таъминлай оламиз, аксинча, барқарор этувчи чоралар амалга оширилмаса, бозор тўғрисида ҳеч қандай гап бўлиши мумкин эмас ва биз шундай оғир вазиятга, тартибсизлик ҳолатига тушиб қоламизки, ундан чиқиш узоқ, қийин ва оғир бўлади.

Тўғри, биз шаҳардаги барча корхоналарнинг бу соҳадаги фаолияти қониқарсиз демоқчи эмасмиз. Кенг истеъмол буюмлари ишлаб чиқариш режаларини Сергели, Бектемир сингари кенжа районлар, Ҳамза, Ленин, А. Икромов районлари яхши уддаламоқдалар. Фақат Куйбишев ва Фрунзе районлари «қизариб» қолишди.

«Янгилик» белгили буюмларни «Учқун», «Қизил тонг», Ўзбекистон ССР ва Ўзбекистон Компартиясининг 50 йиллиги номидаги бирлашмалар сингари бир қатор енгил саноат корхоналари кўнгилдагидек адо этишга интилишяпти. Бу яхши самара беряпти. Бўлар экан-ку! Улар баҳона ҳам қидиришмаяпти, балки бор имкониятни излаб топишяпти, холос. Бизнингча, ҳамма гап юрт олдида берилган ваъдани адо этишдаги масъулият ва интизомга, лафз борлиги ёки йўқлигига келиб тақалади. Ҳа, лафзда гап кўп!

Ҳ. ИКРОМОВ.

Тошкент ва жаҳон

ИҚТИСОДИЙ АЛОҚАЛАР КЕНГАЙМОҚДА

ЎЗБЕКИСТОН ССР Халқ хўжалиги ютуқлари кўргазмасининг 1-мавзули кўргазмалар павильони шу кунларда жуда ҳам гавжум. Чунки бу ерда «Сумитомо — 90» кўргазмаси очилди. Ўзбекистон ССР Қишлоқ хўжалиги давлат-кооператив комитети ва Ўзбекистон ССР Савдо-саноат палатаси ташаббуси билан ташкил этилган ушбу тадбирга «Сумитомо корпорейшн» япон фирмаси ҳомийлик қилмоқда. «Узагропромсервис» хорижий мамлакатлар билан амалий ҳамкорлик қилиш ассоциацияси эса мезбонлик вазифасини ўтамоқда.

Бу кўргазма аввалги тадбирлардан ўзининг кўпгина жиҳатлари билан фарқ қилади. Кўргазмада 30 дан ортиқ япон ва ғарб фирмалари ўзларининг қишлоқ хўжалиги соҳасидаги энг янги технологиялари, ускуна ва механизмлари, алоқа воситалари, автотехникалари, халқ истеъмоли моллари намуналари билан иштирок этмоқда.

Кўргазмага Ўрта Осиё ва Қозоғистон жумҳуриятлари агросаноат комплекси, транспорт, алоқа, савдо ва бошқа халқ хўжалиги тармоқлари мутахассислари таклиф этилган. Улар ўзлари учун зарур бўлган, иқтисодлари кўтарадиган даражадаги маҳсулотларни сотиб олиш ҳақида ўзаро шартномалар тузиб фойдали алоқалар ўрнатмоқдалар.

Сўнгги вақтда жумҳурият бош кўргазмаси хорижий мамлакатлар билан иқтисодий, савдо, маданий алоқалар ўрнатиш борасида кўпгина хайрли ишларни амалга оширмоқда. Бу хайрли ишлардан бири мана шу ўтаётган япон кўргазмасидир. Бу ерга саноати ва қишлоқ хўжалиги етакчи тармоқларининг вакиллари бўлмиш 40 кишидан иборат катта бизнес вакиллари ташриф буюришган. Улар билан турли соҳаларда фойдали мулоқотлар, баҳс-мунозаралар бўлиб ўтмоқда.

Айниқса «Ниссан», «Тойота» фирмалари томонидан ишлаб чиқарилган ва бугун кўргазмада таклиф қилинаётган енгил автомашиналар кўпчилик вакилларда катта қизиқиш уйғотмоқда.

Кўргазмада амалий ишлаш учун таклиф этилганлар махсус таклифнома орқали ушбу тадбирда иштирок этишаётир. Жумҳуриятимиз меҳнаткашлари, шаҳарлик қизиқувчилар, мутахассис ва иқтисодчилар учун кўргазмани томоша қилиш, маҳсулот намуналари билан танишиш учун 6—7 октябрда имконият яратилмоқда. Павильон эшиклари барча қизиқувчилар учун мана шу кунлари очиб қўйилади. Кўргазма 10 октябргача фаолият кўрсатади.

Д. ҚАЮМОВ,
Ўзбекистон ССР Халқ хўжалиги ютуқлари кўргазмасининг ахборот маркази муҳаррири.

Мутасаддилар фикрича...

МАШИНА КЕРАКМИ, МАРҲАМАТ!

Аҳрор АБДУЖАББОРОВ.
«Бахт» трансагентлигининг бошлиғи.

— Ҳозир шаҳримизда нима кўп тўйгарчилик кўп. Кўпчилик ҳамшаҳарларимиз тўй ва бошқа маросимлар учун енгил машиналар ва автобуслар топиш учун сарсон бўлишади. Агарда улар 41-80-27 телефонига қўнғироқ қилиб, Абдулла Қодирий кўчасидаги 35-уйда жойлашган бизнинг агентликка мурожаат қилсалар истаган машиналарини олишлари мумкин. Фақат буюртмалар уч кун олдин қабул қилинади. Машиналарнинг маркасига қараб ҳар бир соати учун нарх белгиланган. Масалан, «ЛАЗ-695» маркали катта автобусларга 1 соат учун 5 сўм 50 тийин тўланади. «ПАЗ-672» маркали кичикроқ автобуслар учун эса соатига 4 сўм 50 тийин ҳақ олинади. «Волга» енгил машиналари учун 1 соатига 5 сўм, «Чайка» машиналарига эса 4 соатига 48 сўм тўланади.

Кўпчилик «Чайка» машиналари учун буюртма беришади. Ҳозирча бу маркадаги машиналардан бизда тўртта. Ким олдин буюртма берган бўлса ўшанинг ҳожати чиқарилади. Бугунги кунда жума, шанба ва якшанба кунлари тўйлар учун кўплаб машина буюртирилмоқда. Ҳар куни эрта билан саккизта енгил автомашиналар ва 30 га яқин автобуслар ҳамшаҳарларимиз хизматида бўлмоқда. Бундан ташқари бизга «Отдых» ширкати ҳам енгил машиналар билан ёрдам бериб турибди. Биз азиз ҳамшаҳарларимизнинг хизматларини бажаришдан мамнунмиз.

БУЮРТМА СИЗДАН

Собир КУЧАРОВ,
«Ташгаз» ишлаб чиқариш бирлашмасининг бош муҳандиси.

— Бугунги кунда бошқа буюмлар қатори газ плиталари ҳам тақчил бўлиб қолди. Биз асосан шаҳар уй-жой бошқармаси ва районларда жойлашган уй-жойлардан фойдаланиш участкаси рухсати билан давлат уйларида истиқомат қилаётган ҳамшаҳарларимизнинг газ плиталарини алмаштирамиз. Бунинг учун газ плитаси ишдан чиққан ҳар бир аҳоли ўзи яшаб турган районидаги уй-жойлардан фойдаланиш участкасига мурожаат қилиши ва у ердаги мутахассис билан ариза берилган уйда бўлиши ва газ плитасининг яроқсиз эканлиги ҳақида акт тузган бўлиши шарт. Ана шу ҳужжат асосида районлагилар «Ташгаз»га — яъни бизга пул ўтказадилар ва биз бир ҳафта мобайнида газ плиталарини алмаштириб берамиз.

Биз бу йил 80 сўм атрофида турадиган ва Фарғонада тайёрланган газ плиталаридан 166 минг сўмлик олдик. Шундан 15 минг сўмлигини Октябрь, 20 минг сўмлигини Собир Раҳимов, 20 минг сўмлигини Акмал Икромов ва бошқа районларнинг аҳолиси уйларига ўрнатиб бердик. Шу йилнинг тўртинчи кварталида ҳам бизга тушган буюртмалар асосида ҳамшаҳарларимизга хизмат кўрсатамиз.

ПУЛЛИ ХИЗМАТ КЎПАЯДИ

⊙ **ШАҲРИМИЗДА пуллик хизмат йил сайин кўпайиб бораётгани қувончлидир.** Масалан, шу йилнинг ўтган август ойида бултурги йилнинг августига нисбатан аҳолига пуллик хизмат миқёслари 5,5 фоизга ошди. Бу борада айниқса Акмал Икромов райони — 110,4 фоиз, кенжа Бектемир райони — 109,8 фоиз, Ҳамза райони 109,1 фоиз ва Фрунзе райони 105,9 фоиз натижага эришиб, олдинги марраларни эгалладилар.

Умуман, шу йилнинг ўтган ойларида аҳолига пуллик хизмат кўрсатиш режаси муваффақиятли адо этиб келинди. Фақат Киров, Ленин ва Чилонзор районлари бундан мустасно. Корхоналар ўртасида СССР 50 йиллиги номидаги «Тошкент трактор заводи» ишлаб чиқариш бирлашмаси, «Зенит» корхонаси бу борада «юк»ни торта олмагани ачинарлидир.

Ўзбекистон ССР ва Ўзбекистон Компартиясининг 50 йиллиги номли тикувчилик ишлаб чиқариш бирлашмасининг 1-бичув цехида Шафоат Муҳамедова ва Холида Давлатоваларни яхши танишади. Улар 14 йилдан буён ишга бўлган жонкуярликлари туфайли жамоа ўртасида муносиб обрў-эътибор қозонганлар.

И. Щербек сурати.

Дўст билан обод уйинг

БИР ОИЛА ФАРЗАНДЛАРИДЕК

ТОШКЕНТДАГИ фурнитура-пластмасса буюмлари заводида турли миллатга мансуб кишилар ўзаро аҳиллик ва ҳамжиҳатлик билан меҳнат қилиб, ишлаб чиқаришда яхши натижаларни қўлга киритмоқдалар. Шоир айтганидек, дўстлик ва қардошликда ҳикмат кўп! Буни корхона жамоаси ўзларининг кунлик иш жараёнларида яққол ҳис этиб туришибди.

Қаердаки аҳиллик, меҳр-оқибат бўлса ўша ерда эришиладиган ютуқлар салмоғи ҳам ошиб бораверади. Ушбу заводда ҳам узоқ йиллардан бери меҳнат қилаётган ишчилар кўпчиликни ташкил этади. Шулардан бири ушбу суратда акс эттирилган ўзбек Йўлдош Эгамбердиев ва рус Михаил Дорошкиндир. Бу икки илғор ишчининг бу ердаги иш стажи салкам саксон йилни ташкил этади. Бундайлар корхонада кўпчиликни ташкил этади. Уларнинг бир оила фарзандларидек, елкама-елка туриб фидокорона меҳнат қилаётганликлари шарофати билан заводнинг қўлга киритаётган ютуқлари салмоғи тобора ошиб бораяпти.

Ҳа, бу ерда дўстликни қадрлаётганлар ҳақида ҳар қанча илиқ гапларни айтиш мумкин. Чиндан ҳам ўзаро қон-қардошликка, биродарликка нима етсин!

Т. Каримов сурати.

Обуна—91:

ИМКОНИЯТЛАР ЕТАРЛИ

⊙ **Айни шу кунларда бутун мамлакатимизда бўлгани каби шаҳримизда ҳам 1991 йилги нашрларга обуна қизғин давом этмоқда. Муштарийлар ўзлари севган рўзнома ва ойномаларга обуна бўлиш билан бирга уларнинг саҳифаларида келгуси йилда қандай материаллар ёритилиши зарурлиги ҳақида ўз фикр-мулоҳазаларини билдирмоқдалар. Хўш, бу борада Куйбишев районида аҳвол қандай? Шу саволга жавоб олиш мақсадида Куйбишев район партия комитети котиби Б. А. Мамонтов билан суҳбатлашдик.**

— Борис Александрович, аввало «Оқшом» рўзномаси ҳақидаги фикр ва мулоҳазаларингизни билмоқчи эдик.

— Районимиз аҳолисининг асосий қисми туб миллат вакиллари бўлмасада «Оқшом» мухлислари кўплаб топилади. У ўзбек хонадонларининг кўпларига кириб борган. Тан олиш керак, рўзнома шаҳар муаммоларини вақтида кўтаряпти. Шаҳар маҳаллалар фаолиятини кенг ёритяпти, ҳар бир сонида қизиқарли мақолалар эълон қиляпти.

Ўзингизга маълум. Ҳозир нашрларнинг нархи ошган пайтда одамлар кўп рўзномаларга обуна бўлишмайди. Шунинг учун таклиф қилардимки, марказий рўзномаларда эълон қилинган мақолалар мазмуни «Оқшом»да сал кенгайтириб берилса. Бу эса унга бўлган қизиқишни янада орттирарди.

— Мана, ҳозир обуна даври кетяпти. Унинг муваффақиятли якунланиши кўпроқ мафкура ходимларининг ҳаракат ва кўмакларига боғлиқ. Муштарийлар «Оқшом»га кўплаб обуна бўлишлари учун район корхоналарида қандай тадбирлар белгиланяпти?

— Оқшомхонларга, умуман муштарийларга енгиллик яратиш мақсадида қатор тадбирларни мўлжаллаб қўйганмиз. Жумладан, обуна нархига бу йил қўшилган ортиқча пулни партия комитетлари ва касаба уюшмалари ҳисобидан тўлашни ўйлаб қўйганмиз. Улар бу борада фаол иш олиб боришяпти.

— Режада «Оқшом»га обуна қанча белгиланган?

— 3000.

— Демак, уч минг хонадон «Оқшом»га обуна бўлади деб умид қилса бўладими?

— Шунга ҳаракат қиляпмиз. Ниятимиз амалга ошишига имкониятлар етарли.

«Правда» саҳифаларида

⊙ **СССР Президенти М. С. Горбачевнинг 29 сентябрь куни Кремлда совет маданияти арбоблари билан учрашуви ҳақида расмий хабар берилган.**

⊙ **КПСС Старооскол шаҳар комитети IX пленуми қатнашчиларининг РСФСР Компартияси Марказий Комитетига, КПСС Марказий Комитетига, коммунистларга — СССР ва РСФСР халқ депутатларига мурожаати эълон қилинган.**

⊙ **Мамлакатимиз ҳаётига доир янгиликлар, чет эллардан олинган телеграммалар берилган.**

• Юртимизда нималар бўлаяпти, ўзи?

ХОРИЖГА ОШИРИЛГАН ЁЛҒОН

Чет элдаги «Озодлик» станцияси сентябрь ойининг охирларида Ўзбекистон норасмий ташкилотларининг Москвадаги хатти-ҳаракатлари ҳақида хабар бериб, бу машмашанинг ишбошилари билан ўтказилган суҳбатларни оқизмай-томизмай эълон қилди.

Совет матбуотида ҳам бу воқеалар шарҳлаб берилди. Жумладан, бундай дейилди: «Ўзбекларнинг норасмий «Бирлик» ҳаракатига мансуб бўлган бир неча ўн киши Москвага келди. Улардан тўққиз нафари «Россия» меҳмонхонаси ёнидаги чодирларга жойлашди ва очлик эълон қилиб, сиёсий тусдаги бир қанча талабларни қатъий қилиб қўйди».

«Правда Востока» рўзномаси таҳририяти шу талабларнинг руҳини ва «Озодлик» мухбирлари билан қилинган суҳбат мазмунини ўрганиб, шу хусусда ўзининг мухтасар фикрини билдиришни зарур деб ҳисоблайди.

⊙ Кўпгина муштарийларнинг илтимосига кўра шу мақола кўчириб босилмоқда.

Ўзгариш шабадаси мамлакатда эса бошлагач журналистлар бизнинг «ошкоралик» ва «қайта қуриш» тушунчаларимизни хориждагиларга қандай қилиб тушунтириб берсак экан, деган тараддудга тушиб қолдилар.

Сўнгра хаёлот оғушида турмушимиздаги ҳолатларни, чунончи, ҳар бир нарсани олиш учун навбат кутиб туриш, барча магазинларнинг пештахталари бўшаб қолганлиги, корхоналардаги иш жойлари ҳувиллаб турган бир пайтда ишсизлик пайдо бўлганлиги, даладаги ҳосил йиғиштириб олинмай, ириб кетаётган бир пайтда озиқ-овқатнинг етишмаслиги, ниҳоят совет кишиларининг ноиложликдан бошқа юртларга бош олиб кетаётганликлари каби ҳодисаларни бошқа тилларда тушунтириб беришнинг иложи йўқлигини қайд эта бошладилар.

Аммо сиёсий аҳволни барқарорлаштириш ўрнига сиёсий найранглар билан шуғулланиш, бозор муносабатларини пухта йўлга қўйиш ўрнига режалаштириш шароитидаги «бозор» деб аталган иқтисодий хом хаёлларга берилиш эса ҳамма жойда тушунарли. Бизнинг мамлакатимиз ва ундаги жумҳуриятлар билан ўзларининг ҳамкорлик қилиш имкониятларини таҳлил этаётган сиёсатчилар ва корчалонлар учун бу нарса беш бармоқдек аниқ-равшан.

Бу ҳолатни ўзимиз ҳам бошқалардан яхшироқ кўриб турибмиз. Шу сабабли табиий равишда ва айрим кишиларнинг айби билан келиб чиққан қийинчиликлардан кўз юмаётганимиз йўқ. Ана шу «табиий» қийинчиликлар буйруқбозлик-маъмуриятчилик системасининг, хўжалик воситаларига партия ҳукмронлигининг, одамлар ташаббусининг бўғилиши, кўп йиллардан бери одат бўлиб келган ташаббуссизликнинг оқибати эди. Айрим кимсаларнинг айби билан келиб чиққан қийинчиликлар эса лоқайдлик, уқувсизлик, сиёсий шахсиятпарастлик ва осон йўл билан обрў орттириш, жамиятдаги қинғирликларни рўкач қилиб, шундан фойдаланиб қолиш кабилардан иборат.

Мана шуларнинг оқибатида нималар бўляпти, денг!

СССР Давлат ҳисоб комитетининг ахборотларида айтилишича, шу йилнинг биринчи ярмида иш ташлашлар сабабли ҳамда миллатлараро ва ижтимоий-сиёсий можаролар туфайли оммавий равишда ишга

(Давоми иккинчи бетда).

Об-ҳаво ва саломатлик

1 ОКТЯБРДАН 7 ОКТЯБРГАЧА

Ҳафта мобайнида ҳавонинг қуруқ ва илиқ бўлиши кутилади. Кечалари 8-13, кундузлари 25-30, Қорақалпоғистон АССР ва Хоразм вилоятида кечалари 5-10, кундузлари 22-27 даража атрофида иссиқ бўлади. Бухоро, Қашқадарё, Сурхондарё вилоятларида ҳарорат кечалари 9-15, кундузлари 27-30 даражага етади. Ҳафта охирига бориб, бироз салқин тушиши мумкин. Ўртача ҳарорат эса меъёрида бўлади.

Семашко номидаги тиббий **даволаш, тиббий тиклаш институти мутахассисларининг таъбирича, янги ҳафта мобайнида юз берувчи об-ҳаво шароити одамларга турлича таъсир ўтказади. Чунончи, қон томир, шамоллаш, бош оғриғи, юракнинг увишиши каби касалликларга мойил кишиларга салбий таъсир қилиши мумкин. Шунингдек, ўпка-нафас йўллари ва бўғинлари оғрийдиган одамлар ҳам бироз ноқулай аҳволга тушадилар. Шунинг учун қон босимини ўлчатиб туриш, даволовчи шифокор тавсиясига мувофиқ ҳаракат қилиш зарур. Илиқ ванна қабул қилиш ижобий таъсир кўрсатади. Зарур ҳолларда оғриқ қолдирувчи ва тинчлантирувчи дори-дармонлардан фойдаланилса, ҳаммаси ўтиб кетади.**

• Янгиликлар • Воқеалар • Шарҳлар • Янгиликлар • Воқеалар • Шарҳлар • Янгиликлар • Воқеалар • Шарҳлар

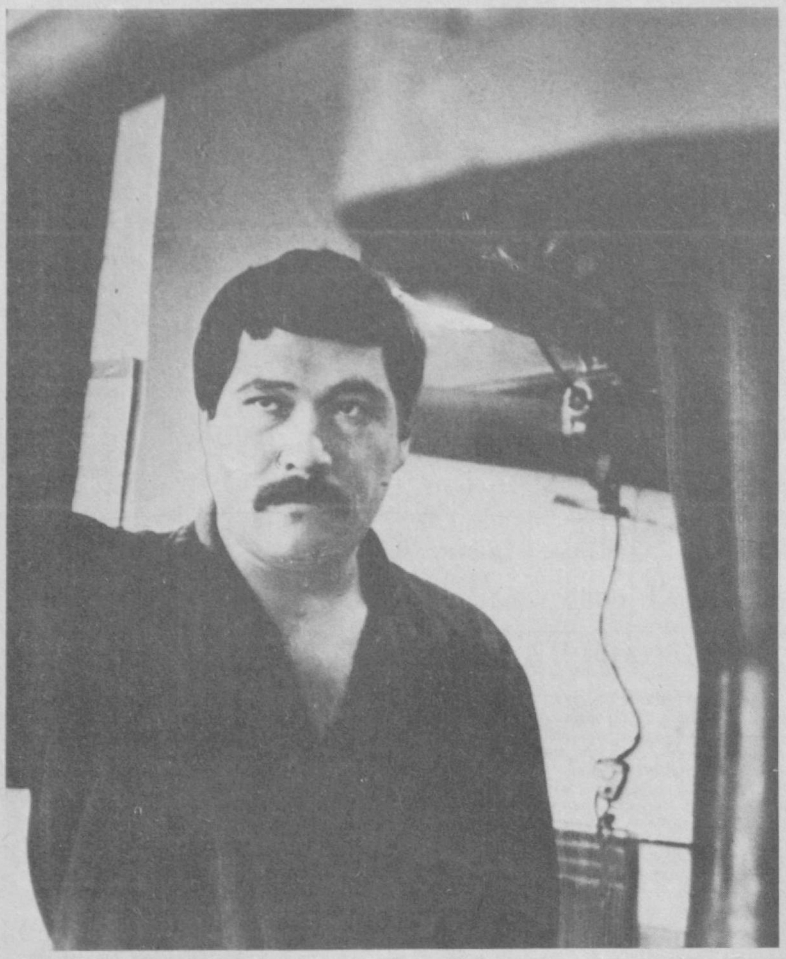

⊙ Виталий Чирков Ўзбекистон ССР Алоқа министрлигининг 1-алоқа автотранспорт корхонасига бундан 10 йил муқаддам ҳарбий хизматни ўтаб бўлгандан сўнг ишга келган эди. Ҳозир у ана шу корхонанинг энг яхши таъмирловчиси ҳисобланади.

Т. Каримов сурати.

СССР Президентлик Кенгаши мажлиси

28 сентябрь куни М. С. Горбачев раислигида СССР Президентлик Кенгашининг мажлиси бўлди. Унда саноатнинг мудофаа тармоқларини конверсиялаш самарадорлигини ошириш чоралари муҳокама қилинди. Мажлисда Иттифоқ ҳукуматининг аъзолари, бир қанча илмий-ишлаб чиқариш бирлашмалари, заводлар ва институтларнинг раҳбарлари, бош конструкторлар, мутахассислар қатнашдилар.

Мажлисда мудофаа саноатини конверсиялашнинг 1995 йилгача бўлган даврга мўлжалланган давлат дастури кўриб чиқилди. Ушбу дастур лойиҳасида мудофаа саноати ва фанини халқ хўжалиги учун мўлжалланган маҳсулотларнинг, аҳоли учун молларнинг энг муҳим турларини яратиш ва ишлаб чиқаришга қаратишнинг асосий йўналишлари белгилаб берилган.

1991-1995 йилларда конверсияни ҳисобга олиб халқ истеъмол моллари ишлаб чиқаришни олдинги беш йилликдагига нисбатан деярли икки баравар кўпайтириб, 270 миллиард сўмликка етказиш кўзда тутилмоқда. Бўшаб қолган ишлаб чиқариш ва илмий-техника имкониятларидан аввало деҳқончилик-саноат комплексининг қайта ишлаш тармоқлари, енгил ва озиқ-овқат саноати, савдо ва умумий овқатланиш учун технология ускуналари, тиббий ҳамда электрон-ҳисоблаш техникаси, алоқа воситалари, телевидение ва радиоэшиттириш, фуқаро кемалари ва авиасозлик учун технология машина-ускуналари, экология мақсадлари учун ускуналар ва асбоблар ишлаб чиқаришни анча кўпайтириш мақсадида фойдаланилади.

Дастур лойиҳасида конверсия қилинаётган корхоналар меҳнат жамоаларининг манфаатларини ижтимоий жиҳатдан ҳимоя қилишга катта эътибор берилган. Ҳарбий ишлаб чиқаришдан бўшатилаётган ходимларни қайта тайёрлаш, ишга жойлаштириш, уларнинг ижтимоий таъминоти чоралари мажмуи кўзда тутилмоқда.

Муҳокама чоғида дастурнинг бир қанча йўналишларига аниқлик киритиш, конверсия жараёнини ташкил этишни такомиллаштириш, белгиланаётган тадбирлар самарадорлигини оширишга доир кўпгина таклифлар айтилди.

Дастурни амалга ошириш давомида унга Қуролли Кучлар ва қурол-яроғларни янада камайтириш юзасидан олиб борилаётган музокаралар доирасида эришилган аҳдномалар билан боғлиқ ўзгартиш ва қўшимчалар киритиш зарур деб топилди. Конверсия чоғида мудофаа тармоқлари жамоаларининг куч-ғайратини фуқаро авиацияси, кемасозлик, космос ва алоқа соҳасидаги ишларни кучайтиришга ва бунда халқаро ҳамкорликдан кенг фойдаланишга қаратиш зарурлиги таъкидланди.

Ҳар бир корхонада иқтисодиётда бозор муносабатларига ўтишни ва айрим минтақалар тараққиётининг ўзига хос хусусиятларини ҳисобга олувчи аниқ-равшан конверсия тадбирларини ишлаб чиқиш зарурлигига эътибор қаратилди.

СССР Президенти М. С. Горбачев СССР Министрлар Кенгашига бўлиб ўтган муҳокамани ҳисобга олиб, давлат конверсия дастурини тўлдириш ва унга аниқлик киритиш ҳамда тасдиқлашни топширди.

(ТАСС).

СССР Министрлар Кенгашида

СССР Министрлар Кенгаши қорамоллар, чўчқалар, қўй-эчки ва паррандалар янги давлат харид нархларини муддатидан олдин, шу йилнинг 1 октябридан жорий этиш тўғрисида фармойиш қабул қилди.

Бу харид нархлари СССР Министрлар Кенгашининг 1990 йил 9 августда қабул қилган 792-сонли қарорида тасдиқланган эди. Мазкур нархларга амалдаги табақалаштирилган устамалар ҳамда ўн биринчи беш йилликда эришилган ўртача даражага қўшимча равишда давлатга чорва моллар ва парранда сотиш учун устамалар киритилган, 1991 йилнинг 1 январидан саноат маҳсулотлари ва хизматларга янги улгуржи нархлар ва тарифлар, ижтимоий суғурта юзасидан оширилган ставкалар ва бошқа тўловлар белгиланганлиги муносабати билан нархнинг қимматлашиши ўрнини қоплаш кўзда тутилган.

1990 йилнинг январь-сентябрь ойларида давлатга сотилган чорва моллар ва парранда учун ўн биринчи беш йилликда эришилган ана шундай маҳсулот сотишнинг ўртача даражасидан ошганлиги учун устама тўққиз ойлик натижаларига қараб шу йил 1 октябргача амал қилган нархларда тўланади.

1990 йилнинг тўртинчи чорагидаги жумҳурият ички эҳтиёжлари учун фойдаланиладиган ва жумҳуриятлараро маҳсулот етказиб бериш йўли билан олинадиган гўшт ва гўшт маҳсулотлари нархларидаги харид нархлари оширилганлиги муносабати билан вужудга келган тафовутни қоплашга доир қўшимча харажатлар тегишли иттифоқдош жумҳуриятлар бюджети маблағи ҳисобидан, Москва ва Ленинград шаҳарларига етказиб бериладиган (РСФСР-дан етказиб берилганидан ташқари) гўшт ва гўшт маҳсулотлари, шунингдек Умумиттифоқ фонди махсус истеъмолчилари бўйича эса иттифоқ бюджети маблағи ҳисобидан бўлади.

СССР Министрлар Кенгаши РСФСР Министрлар Кенгаши 1990 йил 8 сентябрда қабул қилган 343-сонли қарорида чорва моллар ва паррандага янги харид нархлари жорий этилиши муносабати билан қўшимча харажатларни қоплаш учун зарур маблағни қидириб топишни кўзда тутганлигини маълумот учун қабул қилди.

Иттифоқдош жумҳуриятларнинг Министрлар Кенгашларига СССР Давлат нарх комитети ва СССР Молия министрлиги билан келишиб, 1990 йилнинг 1 октябридан чорва моллар ва паррандага янги харид нархларидан келиб чиқиб гўшт ва гўшт маҳсулотларига дотация ставкаларини (улгуржи нархларни) жорий этиш топширилди.

Мазкур фармойиш қабул қилиниши муносабати билан шу йилнинг тўртинчи чорагида қишлоқ хўжалиги янги нархларнинг жорий этилишидан оладиган қўшимча даромад 5 миллиард сўмдан кўпроқни ташкил этади. Бунда колхозлар ва совхозлардан, бошқа қишлоқ хўжалик корхоналари ва ташкилотларидан, ижарачилар ва деҳқон хўжаликларидан сотиб олинадиган бир тонна қора мол учун давлат тўловлари 31 фоиз, чўчқани харид қилиш учун давлат тўловлари 23 фоиз, қўйлар учун тўловлар 16 фоиз ва парранда учун тўловлар 40 фоиз ортади.

ТАЛАБ ҚАТТИҚРОҚ БЎЛАДИ

⊙ Тошкент тўқимачилик комбинатида партия комитети ходимлари икки баравар камайтирилди. Энди бош корхона бошқармаси коммунистлари цех бошланғич партия ташкилотлари рўйхатига киритилди. Чунончи, бош директор пардозлаш фабрикасининг оқлаш-мерсерлаш корпуси бошланғич ташкилоти рўйхатига, партком котиби билан план бўлимининг бошлиғи ип ўраш цехи партия ташкилоти рўйхатига киритилди. Бу ишлаб чиқарувчиларга жойларда амалий ёрдам кўрсатиш учун қилинди. Энди ишлаб чиқаришнинг топширилган участкаси учун раҳбарлардан қаттиқроқ талаб қилиш мумкин бўлади.

(ЎзТАГ).

● Юртимизда нималар бўлаяпти, ўзи?

ХОРИЖГА ОШИРИЛГАН ЁЛҒОН

(Давоми. Боши биринчи бетда).

чиқмаслик оқибатида мамлакатда ўн миллион киши — кунига тенг келадиган вақт зое ўтди. Бу — ҳар куни тахминан 75 минг киши иш жойларига келмади, деган гап. Қарийб бир миллиард сўмлик маҳсулот кам ишлаб чиқарилди. Йилнинг иккинчи ярми ҳам бу жиҳатдан биринчи ярмидан қолишмайди, деб дадил айтиш мумкин.

Молдовада «учга бўлиниш» деб аталган яъни жумҳуриятни Молдовадан ташқари Гагауз ва Днестр бўйи жумҳуриятларига парчалаб юбориш билан боғлиқ бўлган ғалвани ҳал этиш чўзилиб кетди.

Болтиқбўйидаги воқеалар ҳақида гапирмаса ҳам бўлади, у ерда ҳатто бизнинг пахтамиздан тўқиб тикилган кўйлакни ҳам Ўзбекистондан борган кишига сотмайдиган бўлиб қолишган.

Кавказ ортида эҳтирослар жумбушга келди. Ҳайриятки, энди муштлашиш ўрнига даҳанаки сиёсий жанг авж оляпти.

Киевда умумжумҳурият иш ташлашини бошлашга ва умуммиллий намойишлар ўтказишга даъват янграмоқда. Агар Украина митингбозликка берилиб кетгудек бўлса, жумҳурият Министрлар Кенгашининг Раиси В. Масол «Известия» газетасида ёзганидек, «ҳатто бу йил тузуккина ҳосил етиштирилган бўлишига қарамай, биз озиқ-овқат маҳсулотларисиз қолишимиз мумкин».

Москва билан Ленинград эса, туппа-тузук одамнинг истеҳзо билан айтишича, «алоҳида олинган шаҳарда коммунизм қуриш»га уринмоқдалар.

Икки кун илгари «Правда Востока» рўзномасида «Чириган картошка кимга керак» сарлавҳали мақола босилди. Муштарийлар уни ёппасига маъқуллаб кутиб олдилар. Унинг маъносини тўла-тўкис айтиб ўтишнинг ҳожати йўқ. Айрим ўринларинигина эслатиб ўтамиз.

Қиш қиличини яланғочлаб келаётган бир пайтда Москва эҳтиёжининг 3,7 фоизи миқдоридагина картошка, ундан сал кўпроқ миқдорда сабзавотларни қишга ғамлаб қўйган. Мана шу қиш фасли арафасида Москва «Шаҳар куни» деган дабдабали маросимни ўтказди ва бу маросим салкам уч кун давом этди.

Ҳосили турган жойида чириб бораётган далалар марказидаги бу байрамни мунофиқликдан бошқа нарса деб бўладими! Ахир Москва ва Ленинград ҳокимлари ҳозир байрам мавриди эмас деб, бу йил «Мамлакат куни» — Октябрь байрамини бекор қилишни халойиқ ўртасида даъват қилган эдилар-ку.

Дилгирлик пайтида базми жамшид кимга керак бўлиб қолди! — деб сўрайди мақола муаллифи. Янги чиққан демократларнинг ва улар билан маҳкам жипслашган маслакдошларнинг тажрибасизлиги, масъулиятсизлиги ёки нуқтаи назарими бу! Бу—нуқтаи назар эканига муаллифнинг ишончи комил. Шу боисдан ҳам базми жамшидда иш ташлашлар, йўл тўсишлар, «уюштирилган оммавий тадбирлар», итоатсизлик кампаниялари, «мулкни тортиб олиш ҳаракатлари», ҳукуматнинг истеъфога чиқиши тўғрисидаги, халқ съездларини ва Олий Советларни муддатидан аввал тарқатиб юбориш ҳақидаги талаблар қайта-қайта эшитилиб турди.

Москванинг муаммоларини москваликларнинг ўзларига ҳавола қила қолиш мумкин эди. Аммо «Балиқ бошидан сасийди» деган қадимий доно гапни қайта қуриш ҳам «бекор қилгани йўқ».

Мана шу қўланса ҳид вилоятлардан, шу жумладан жумҳуриятимиздан ҳам турли-туман «халқпарварлар»ни ўзига тортмоқда. Мамлакатнинг собиқ ва ҳозирги пойтахтларида сўнгги беҳаловат ойлар истисно бўлгани йўқ.

Хўш, гап кимлар ҳақида бораяпти?

Норасмий ташкилотларимизнинг пешволари қайта қуриш йилларида ўз муддаоларининг кундалик карнайи қилиб олган «Озодлик» радиостанцияси ана шулар ҳақида ҳикоя қилади. Бир неча кун муқаддам хориждаги мана шу «овоз» қуйидагиларни маълум қилган эди:

«Сентябрь ойининг биринчи ярмида «Бирлик» халқ ҳаракатининг раҳбарларидан бири Абдураҳим Пўлатов билан хотин-қизларнинг «Тўмарис» ҳаракати раҳбари Гулчеҳра Нуруллаева демократиялаш жараёнлари билан танишмоқ учун Москва ва Ленинградга қадам ранжида қилдилар».

Бу «ташриф»лар нима билан тугаганлиги Москва ва Ленинградга борган тошкентлик меҳмонлар билан ўтказилган узундан-узоқ суҳбатда ҳикоя қилиб берилди. «Бирлик» вакили ҳокимият тепасида турган раҳбариятга қарши демократик кураш усулларини тарғиб қилади ва ҳаракатнинг келгусидаги режаси бир қисмини баён этади. Ўш ва Ўзгандаги фожиаларнинг сабаблари, ташкилотчилари ва ижрочиларини топиш, «Совет Армиясида ўзбек аскарларининг ҳалок бўлиши муаммосини ҳал этиш, «зарур бўлиб қолган тақдирда ёрдам сўраб мурожаат қилиш учун» Москва ва Ленинграддаги демократик кучлар билан алоқа ўрнатиш режалаштириб қўйилган. Шу кунларда «Бирлик» пешвоси Қизил майдонда очлик эълон қилган қочоқларга қўшилганлиги, Москвадаги митингда қатнашганлиги ва ниҳоят, мана шуларнинг ҳаммасидан кейин Ўзбекистон ҳукумати Ўш ва Ўзгандаги воқеаларга сиёсий баҳо беришни талаб қилишига эришганлиги муфассал ҳикоя қилинган.

Бошқа «арбоб» эса армияда ўзбек йигитлари ҳалок бўлаётганини «Озодлик»ка маълум қилган, тўғри, рус, белорус, украин йигитлари ҳам ҳалок бўлаётганини яширмаган. Жумҳуриятимиздаги ишлар бундай талқин этилган: аҳолининг тоқати тоқ бўлган, Ўзбекистон раҳбарлари эса ҳеч нарса қила олмаяптилар. Чамаси, кўз ёши қилган «арбоб» шу қадар аянчли қиёфада бўлганки, ҳатто Борис Николаевич Ельцин ҳам беихтиёр кўзига ёш олган.

Аммо буларнинг ҳаммаси — тафсилот.

Асосий фикр шундан иборатки, норасмий ташкилотлар муаммоларни ўртага қўяётган эмишлару, жумҳурият ҳукумати кейинчалик уларни қўллаб-қувватлашга мажбур бўлаётган эмиш. Бундан чиқадиган маъно шуки, жумҳуриятдаги ҳамма янгиликларнинг ташаббускори Ўзбекистон Президенти, ҳукумати ва жамоатчилиги эмас, балки норасмий ташкилотлар эмиш. Ажабо, аҳволни барқарорлаштиришдан, меҳнаткашларнинг турмушини яхшилашдан жумҳурият Президенти, ҳукумати ва жамоатчилиги наҳотки улардан кўра камроқ манфаатдор бўлсалар.

Суҳбат охирида «бизнинг жумҳуриятимизда ҳам Ленинград ва Москвада ғалаба қозонган қабилдаги чинакам демократия тантана қилсин» деган тилак айтилади. Эҳтимол, Болтиқбўйи жумҳуриятлари эришган қабилдаги демократия ҳам назарда тутилаётгандир. Чунки илгари ҳам «Бирлик» «Горбачевнинг қайта қуришини қўллаб-қувватлаймиз» шиори остида март ойида ўтказилган митингда, ўз ҳаракатининг учинчи қурултойида шу фикрни билдирган эди. Жумҳуриятдаги бутун қайта қуриш эса уларнинг фикрича, Ўзбекистон раҳбарияти алмаштирилганидан кейин бошланади.

Ўзгаларнинг «демократия»ларидан нусха кўчириш — беҳуда машғулот. Худди шу кунларда рўй бераётган воқеаларни ўз кўзимиз билан кўриб турибмиз. Литвадан келган бир гуруҳ сайёҳлар «Дўстлик» меҳмонхонаси ёнидаги пойафзал магазинида тортиниб туришибди (чамаси бу сайёҳлар ҳали ҳам шу ерда истиқомат қилмоқдалар). Улар тортиниб туришларининг сабаби тез орада маълум бўлиб қолди:

— Тошкентнинг паспорти бўлмаса ҳам бизга пойафзал сотишармикан!—деб сўраб қолишди улар.

— Сотишади.

— Агар сотишмаса, ўз ҳужжатингиз билан бизга олиб берасизми!

— Ҳеч қандай ҳужжат керак эмас дейилдику! — деб жавоб қилишди тошкентликлар.

Ниҳоят литвалик сайёҳлар бир неча жуфтдан Тошкент пойафзалини сотиб олишди, аммо улар ҳали ҳам ўзлари-га-ўзлари ишонмас эдилар. Чунки уларнинг ўз «демократияси» дўконларда рухсатномасиз ва паспортсиз мол сотиб олишни назарда тутмас эди.

Агар ўзгаларнинг «фароғати» ҳақидаги ҳавои ўйлар айрим «сиёсатчиларнинг» кўзини қамаштирмаганида, бу кулгули воқеани эсга олмаса ҳам бўлар эди.

Дарҳақиқат, турмушимизда кўпгина жиддий-иқтисодий муаммолар бор, буйруқбозлик-тўрачилик исканжасидан ҳам ҳанузгача қутилганимиз йўқ. Бундай ҳолатлар тўлиб-тошиб ётибди. Ўзбекистонликлар рўзномаларга юбораётган кўпдан-кўп хатларида бу ҳақда зарда билан ёзмоқдалар, аммо уларнинг бошқалардан фарқи шуки, партия билан ҳукуматнинг жумҳуриятимиз аҳолиси турмушини яхшилаш йўлини асосан маъқуллаб, амалий таклифларни ҳам баён этмоқдалар.

Ҳа, жумҳуриятимизда ҳам қайта қуриш силлиққина бораётгани йўқ. Халқ ҳам, раҳбарият ҳам — ҳамма бундан ташвишланмоқда. Аммо шундай кишилар борки, улар мазкур қийинчиликларни рўкач қилиб, сиёсий сармоя орттириб олишни кўзламоқдалар ва шу тариқа ҳокимиятни қўлга киритиб олиш муддаосини кўзламоқдалар.

Айни шу мақсадда маҳаллий «демократлар»нинг пешволари шаҳар ва қишлоқларни кезиб, ўзларини кўз-кўз қилмоқдалар ва одамлар билан танишмоқдалар. Иттифоқдагилар ва чет элдагилар билиб қўйсин деб, ўзлари тўқиган туҳмат бўҳтонларни хорижга ошириб юбормоқдалар. Марҳамат, исталган киши билан алоқа қилиш мумкин. Фақат кишининг виждони мулоҳаза қилиб кўришга мажбур этади: хориждаги овозлар бизнинг номларимизни ва ибораларимизни нечун бунчалик бажонидил тилга оладиган бўлиб қолдилар? Эҳтимол, бизнинг ошкоралигимиз ва қайта қуришимиз уларнинг Советлар мамлакатини барбод этиш ҳақидаги мафкуравий йўл-йўриқлари илдизига болта ургандир, эҳтимол шунинг учун ҳам улар ўз ризқ-рўзларини ана шундай ўйламай-нетмай иш тутиш йўли билан топаётгандирлар?

Бу ўринда гап «ҳаракатлар» ва уларнинг алдовига учган кишиларнинг ҳукумат, маҳаллий ҳокимият ишини издан чиқаришга, вазиятни беқарорлаштиришга интилаётганликлари ҳақида бормоқда. Бу муддао учун ҳамма воситалар, айниқса жумҳурият Президентига, партия органларига, оммавий ахборот воситаларига панд-насиҳат қилиш усуллари қўл келади, деб ўйлашмоқда улар. Қатъий йўл тутаётган, байналмилалчилик нуқтаи назаридан иш тутаётган, мутахассисларнинг Ўзбекистондан кетиб қолишини тўхтатишга интилаётган «Правда Востока» уларнинг ғашига тегмоқда.

«Правда Востока» рўзномаси меҳнат аҳли ҳақида, жумҳуриятда яшаб турган ўзбеклар, руслар, бошқа барча миллат ва элат намояндалари ҳақида кун сайин ҳикоя қилиб бермоқда, чунки улар ҳаётнинг таянчидирлар. Уларнинг кундалик матонатли меҳнати — инқироздан қутилишнинг кафолотидир.

Бироқ қандайдир норасмий ташкилотнинг пешвоси ўша «Озодлик» радио карнайи орқали мазкур рўзноманинг ва бошқа баъзи бошқа рўзномаларнинг меҳнат аҳлига ихлосмандлигини танқид қилмоқда, гўё Ғарбда бу ҳақда ёзмаяптиларку, деган гапни рўкач қилмоқда.

Ғарбда бу ҳақда ёзиш — ўтиб кетилган босқич. У ерда аллақачон барпо этилган бозор шароитида тер тўкиб меҳнат қилиш аллақачондан буён «маънавий жиҳатдан рағбатлантириш»ни талаб қилмайдиган бўлиб қолган. У ерда шундай бир ҳолатга етилганки, энди биржалар ҳақидаги, сиёсий ва кўнгилочарлик мавзуидаги хабарлар одамларни кўпроқ қизиқтиради. Ҳамдўстлигимиздаги мамлакатларда ҳам рўзномаларнинг биринчи саҳифаларидан боқиб турган яланғоч соҳибжамоллар муштарийларни ҳукмронлик режимларининг жиноятлари тўғрисида ҳикояларидан кўпроқ қизиқтирмоқда.

Бизнинг эса ўз йўлимиз, ўз турмушимиз, ўз муаммоларимиз бор, бунинг устига биз баъзи норасмийлар Москвада, Питерда ёки Таллинда рўй бераётган парокандаликка қараб «ягона демократия» барпо қилмоқчи бўлганларидек, ўзга ва ёт нашрлардан нусха кўчирмоқчи эмасмиз.

Гарчи турмушимиздаги ҳамма нарса дидимизга ёқавермаса ҳам, барибир ўз кунимизни кўраверамиз. Шу турмушимизни яхшилашимиз керак. Ўз қўлимиз, ўз ақлимиз, ўз қалбимиз билан яхшилашимиз лозим.

Бу ўринда турли-туман ташкилотларнинг Москва ёки Ленинградга жўнатилган пешволари тузукроқ ўйлаб кўришлари ва у ерда учига чиққан безориликни ва аланга олаётган тамаки дўконларини, нон олиш учун навбат кутиб турганларни ва ўзга шаҳарлардан келганларнинг дўконларда камситилишини пайқаб олишлари жоиз бўлур эди. Улар Қозонга, Новосибирск ёки Свердловскка ё бўлмаса Киев ёки Минскка бориб иш юзасидан Ўзбекистон ташқарисида бўлиб турадиган журналистларимиз кўриб келаётган нарсаларга холисона бир назар ташласалар ёмон бўлмасди.

Ёки ўз жумҳуриятимизнинг турмушига — бу ердаги турмуш бошқа минтақаларга нисбатан осойиштароқ ва маъмурроқ эканига зардасиз, тузукроқ бир қарасинларчи.

Меҳнаткашларимиз бу турмушга ўз раҳбарияти билан, гарчи ҳозирги танқидий нуқтаи назардан бўлсада ихлос қўйган ўз Компартияси билан биргаликда эришганлар.

Ўзбекистон Президенти И. А. Каримовнинг Фармонлари, жумҳурият ҳукуматининг қарорлари, Ўзбекистон Компартиясининг кўпдан-кўп сиёсий тадбирларигина йиғилиб қолган муаммоларни амалий равишда ҳал этиш имконини бераётганини яна бир бор эслатиб ўтиш ўринлидир. Пахта якка ҳокимлиги бартараф этилганлиги, уни тайёрлаш миқдори барқарорлаштирилганлиги ва хом ашё учун қўшимча ҳақ тўланаётганлиги, кам даромадли аҳолига, уруш ва меҳнат ногиронларига ёрдам берилаётганлиги, бошланғич синфлар ўқувчилари, бемор ҳомиладор аёллар бепул овқатлантирилаётганлиги, қишлоқ аҳолисининг шахсий томорқалари ва уй қуриш учун ер участкалари кўпайтирилганлиги, улар қарзга пул ва материаллар билан, хонадонлар чорваси озуқа билан таъминланганлиги, стипендиялар оширилганлиги, фарзандларимизнинг армиядаги, шу жумладан фақат округимиз ҳудудидаги қурилиш қисмларида хизмат қилиш сифати тўғрисидаги ғамхўрлик, ниҳоят маиший хизматни қайта қуриш тўғрисида куни кеча қарор қилинганлиги — мана шуларнинг ҳаммаси ва бошқа кўп ишлар Ўзбекистон Президентининг Фармонларига, давлат идораларининг қарорларига биноан амалга оширилган ишлардир.

Бу чора-тадбирларнинг ҳаммаси халқнинг орзу-умидларини ифодалайди. Башарти жумҳурият Президенти билан бирга норасмий ҳаракатлар ҳам шу муаммолардан баъзилари ҳақида ғамхўрлик қилганларида эди, шу муаммолар, таъбир жоиз бўлса, худонинг мадади билан ялпи куч-ғайрат сарфлаб ҳал қилинган бўлур эди. Ким биринчию, ким иккинчи деб навбат белгилашнинг ҳожати йўқ: шон-шуҳрат ҳаммага етади! Иш ҳам ҳаммага етарли. Қолаверса ким «биринчи» эканини халқ билади ва ҳар биримизнинг ишимизга фақат халқ баҳо беради. Бир чеккада туриб олиб қаранг, биз қандай яшаймиз, жумҳуриятдаги турмушни яхшилаш соҳасида, йигитларимизни армиядаги тартибсизликлардан сақлаб қолиш соҳасида қилинаётган ҳамма ишлар — фақат «норасмий раҳбарларнинг хизмати» деб кўкракка уриш билан шуғулланиш, кечирасизлару, васваса ҳолатига тушган кишининг иши деса бўлади.

Гарчи бир чеккада кимнидир бу гапга ишонтирса бўлар-у, аммо бу ерда, ўз жойида, ҳеч кимни лақиллатиб бўлмайди: жумҳуриятнинг етук муаммоларини ҳал этишда ҳал қилувчи қадамларни бирон бир бошқа кимса эмас, балки Ўзбекистон раҳбарияти қўймоқда. Ҳатто Ўш воқеаларига баҳо бериш соҳасидаги талабларда ҳам бирликчиларнинг Москвадаги хатти-ҳаракатлари кечикиб қолди — КПСС XXVIII съездининг Ўзбекистондан сайланган делегатлари ўша пайтдаёқ — съезддаёқ бу воқеаларга сиёсий баҳо беришни талаб қилган эдилар. Улар бу масалани чет эл ва совет журналистлари билан ўтказилган суҳбатда ҳам ўртага қўйган эдилар — бу суҳбат ҳақидаги ҳисобот матбуотда эълон қилинган. СССР Давлат хавфсизлиги комитети раисининг олдига ҳам шу масала қўйилган эди. Унинг жавоби ҳам «Правда Востока»да босилиб чиққан. Ниҳоят, Ўзбекистон Президентининг СССР Олий Совети Раисига шу хусусдаги телеграммаси ҳам кимнингдир очлик эълон қилиши натижасида эмас, балки Олий Советнинг сессияси арафасида юборилган эди.

Жумҳурият раҳбарлари, халқ депутатлари, жамоат ташкилотларининг намояндалари яна бошқа қанчадан-қанча ишлар қилишмади, улар марказда жумҳуриятнинг муаммоларини нақадар принципиаллик билан кўтариб чиқишмади, дейсиз. Ўз нафсониятларига берилиб кетиб, ўзларини халқ тақдири учун бирдан бир жонкуярлар қилиб кўрсатаётган кишилар наҳотки бундан бехабар бўлсалар? Буни биладилар. Аммо буни тан олиш — бақириб-чақириб ўзларини кўз-кўз қилиб юрган кишилар беҳуда овора бўлаётганликларини тан олиш бўлур эди.

Воқеалар рўй берган вақтни чалкаштириб, шу тариқа норасмий ташкилотлар ҳукуматимизнинг қарорлари тазйиқ остида чиқарилди, деб исботлашга уриниш мамлакатимизга ҳам, чет элларга ҳам — хуллас, хорижга аталган ёлғоннинг уяси мана шу.

Майли, суҳбатлару, гурунглар бўлса-бўлаверсин. Қаерга бориб, ким билан ва нима ҳақида гапириш — ҳар кимнинг ўз иши.

Башарти, ўз халқи: хўш бу ишларни нима учун қиляпсизлар, оқни қора қилиб ва қорани оқ қилиб кўрсатишнинг кимга кераги бор, деб сўрагудек бўлса, ўшаларнинг баъзилари халқнинг кўз ўнгида нима деган одам бўладилар?

...аволларга гўзал мақс[...] йўлида одамларни [...]бтирувчи самимий ва [...]а жавоб бериш амри [...]«Оч қорнига — сассимсоқ!» деган гап [...]бвал одамларни тўй[...]гк, кейин бошқа нарс[...] ўйлайлик. Таъбир [...]лса, бу ҳам иқтисоди сиёсий қоидадир.

[...]ларни ишдан, бунёд[...]меҳнатидан чалғитиб, биринчи галда мунозар[...] митинглар, очлик э[...]лиш билан шуғулл[...] таклиф этмоқдалар қайта қуришга [...] тарзда ёрдам бериш[...]еб эҳтимол, баъзи [...] ишонишаётгандир.

[...] кимлардир бошқа [...] кўзламоқда.

[...]га олинган «Горбачев[...]қайта қуришини қўллаб-[...]лаймиз» мавзусида[...]тини эслайлик. Мавзу[...]ниб бўлмайди, аммо [...]ҳа «қўллаб-қувватлаган[...] бир кўрайлик.

[...]рнинг баъзи фикр[...]оқ беринг. «Жумҳу[...] Советига ўтказил[...] сайлов якунларини [...]белиш керак. Ҳозир [...] ғарқ бўлаётган кема[...]нари қочиш керак. [...]лан совет аппарати [...]шистларча муноса[...]моқда. Руслардан [...]бий қисмлар ма[...]аётган одамларни [...]ар. Ўзбекистонни [...]ҳимоя қилмаяпти, [...] миллий армия [...]ги армияга фар[...]ни бермаслик керак[...] қора ит — барибир [...] аппаратнинг ис[...]шини талаб қи[...]шундан кейингина БМ[...]ти остида янги [...]ш лозим».

Қ[...]йтилган гапларга [...]нг:

«[...]ар ўз юртига жўн[...]маяпти! Миллий арм[...] — асосий мақсад[...]ия билан мулоқот [...]з. Ўзбекистонни СССР[...]риб олиш иккинч[...] мақсад. Ислом [...]влатини тузиш учун[...]ш керак. Ўрта Осиё[...]ча жумҳурият[...]онга бирлаштирам!»

Ҳ[...] айтиб тугатиш[...]усиз ҳам халқнинг[...] мутлақо эсдан чиқ[...]рилганлиги ва ҳақ[...]ара — сиёсий ава[...]яққол кўриниб тур[...]

Б[...]й экан, жумҳур[...] долзарб муаммол[...] этишда ким бир[...]лиги хусусидаги [...]ъно йўқ.

Г[...]тар.

М[...] партия, жумҳур[...]амиз инқироздан [...]ун жуда кўп меҳ[...]шимиз керак. Соғ[...]арни бирлаштира[...]з нафсониятимиз[...]ан воз кечсак, пар[...]лан тортиб пахтазо[...]— ҳамма жойда [...] шуғуллансак, инқ[...]туламиз.

Б[...]й қилиб эришиш[...] Энг асосий гап [...]а.

Ўз[...] ҳамиша — кулф[...]м, қувончли кун[...] бошқа миллат ва э[...] алоҳида ҳурмат [...]б келганлиги, мам[...]ларининг қардош[...]лигини азиз билг[...] бутун дунёга маъ[...]биз муқаддас били[...]имиз ва сақлаш [...]шишимиз лозим [...]дриятлардир. Сове[...]нинг бирлигини[...]ён ҳам мустаҳк[...]знинг бурчимиз[...]й маънавий сиёси[...]ни вужудга келти[...] Ўзбекистондаги [...] сайин яхшилани[...]адиган бўлсин.

Ҳо[...]даги ҳамма нарс[...] қилиш учун кўп [...]кераги йўқ. «Тан[...]и зоналар»нинг [...] партиянинг ўзи [...]. Камчилик эса [...]а топилади.

Би[...] таклифлар етиш[...]ибди. Агар шунд[...]лар бўлса, жумҳ[...]арияти ҳам, Ўзбек[...] Компартияси ҳам [...]ибор билан, албат[...]иққан бўлур эдила[...] ишончимиз коми[...]биз жумҳуриятд[...]рнинг, барча ҳ[...] турмушини яхши[...] сиёсий ва давла[...]ақиллигини, унинг[...]гини, хўжалигин[...]амлашимиз керак[...]

(«Пр[...]а» рўзномаси[...]тябрь сонидан[...]

АДАБИЁТ ва САНЪАТ

Тақриз

«РАЙҲОН ИСИ ТУТГАН ҲОВЛИ»

У АСЛИ ТОШКЕНТЛИК. Етти пушти тошкентлик ўтган. Шунинг учун ҳам унинг ҳар бир асарида Тошкент ва тошкентликлар руҳи кезади. Уларнинг дарди, қувончи, умиди акс этиб туради. Қаҳрамонларининг шодлиги унинг шодлиги, ташвиши унинг ташвиши. Шу дард билан ижод қилади, уларнинг ўй-кечинмаларини қоғозга туширади.

Яқинда ёш носир Аббос Саидовнинг «Ёш гвардия» нашриётида «Райҳон иси тутган ҳовли» китоби нашрдан чиқди. Китоб икки қисса («Райҳон иси тутган ҳовли», «Хончорбоққа тун чўкканда») ва уч ҳикоя («Бир ўжарнинг қилмиши», «Чолнинг беозор ити», «Каромат»)дан иборат.

Инсон феълини, характерини билиш жуда мураккаб. Уни ўрганиб бадиий асарда кўрсатиш ундан ҳам мушкул. Адиб қўлига қалам олар экан бунинг масъулиятини чуқур ҳис этади. Ахир ҳар бир қаҳрамоннинг ортида инсон тақдири турибди. Ижодкор унинг ҳаёт йўлини ўзи истаган томонга бура олмайди. Агар шундай қилса унда бадиий асар бўлмайди. Адабиётнинг асл вазифаси ҳам мана шунда, инсон характерини яратишда. Бунинг учун қаламкашдан катта маҳорат талаб этилади.

А. Саидов ўз асарларида ҳар бир инсоннинг ўз оламини яратишга ҳаракат қилади. Қаҳрамонлари феъл-атвори, юриш-туриши билан «мен мана шунақа одамман» дея ўзини кўрсатади.

Ёзувчининг «Райҳон иси тутган ҳовли» қиссасида Улуғ Ватан уруши қатнашчиси, умри оғир меҳнат билан ўтган Аппон чолнинг сўнгги кунлари ҳақида ҳикоя қилинади. Аппон чол уруш йиллари ҳалол жанг қилди, кўплаб жасоратлар кўрсатди. Лекин мукофотлашга келганда омад уни четлаб ўтади. Сабаби, у «халқ душмани»нинг ўғли. Орден-медаль билан тақдирланмаганидан у ўкинмайди, фақат қадрига йиғлайди. Ноҳақликдан, қаллобликдан қони қайнайди. Урушда қуролдошлари кўрсатган жасоратни мен қилдим деб мақтанганлардан ғазабланади. Бу худбинликни болаликдан бирга ўсган, урушга бирга борган собиқ дўсти Абдулазиз қилади. Бундан Аппон чолнинг дили оғрийди ва Абдулазизга шундай дейди: «Мана шу оппоқ соқолинг билан, ўша кунларимизни оёқости қиласанми? Тағин «мусулмонман» дейсан-а оғзингни тўлдириб!..»

Адибнинг яна бир ютуғи шундаки, кекса одам табиатини жиддий кузатган. Шунинг учун ҳам кексалар қиёфаси бирмунча ишонарли чиққан. У қиссада ҳар бир инсон эртами-кечми ўзига ўзи бу дунёда қилган ишларидан сарҳисоб беришини таъкидлайди. Ўз виждони олдида ҳисоб беришдан эса ёмони йўқ. Чунки виждонни алдаб бўлмайди.

Ота-боболар руҳига ҳурмат сақлаш, хотирасини эъзозлаш ҳар бир инсоннинг муқаддас бурчи эканлигини адиб яна бир бор эслатади. Аппон чол ўлимидан бир неча кун бурун тушида отасини кўради. Шунда вақти қазоси етганини тушунади ва гўрковга илтимос қилиб отаси қабрининг оёқ томонидан ўзига гўр қаздиради. Бунда ҳам ўзига хос маъно бор. Яъни, одамзот у дунё бу дунё ота-онаси олдида қарздор, абадул-абад уларнинг руҳи билан ёнма-ён яшайди.

«Каромат» ҳикояси кишининг юрагини эзадиган, ўйлантирадиган воқеа асосига қурилган. Унинг бош қаҳрамони ўн бешдан ўн олтига қадам қўйган қиз. Қизнинг тенгдошлари айни ўйнаб кулаётган дамларда у бундан маҳрум. Ота ичкиликка берилиб кетган, оила, рўзғор ташвиши онанинг бўйнида. Тўнғич қиз Каромат эса онага ёрдамчи: у ёпган нонларни бозорчага элтиб сотади. Дугоналарига қараб ҳаваси келади, лекин илож қанча. У яна ўзидан уч-тўрт яшар катта йигитни ёқтиради. Уни тушларида кўради, уни ҳар эслаганда энтикади: учар гиламда у билан узоқ-узоқларга парвоз қилади.

Аслида унинг пиёниста отасини ҳам айблаб бўлмайди. У ноҳақлик, кўролмаслик қурбони бўлди. Арзимаган бир сабаб билан ишдан ҳайдалади, аламидан ичкиликка берилди. Ва шу ичкилик уни адо қилди. Қиз ҳамма-ҳаммасидан тўйиб ўзини Қичқириқ сувига ташламоқчи бўлади, бироқ ташламайди. Сабаби, «Кўзига онаси кўринди, сингиллари, қусиб ётган отаси...» Ва яна ўша йигит кўринди. Шунинг учун ташламади. Ҳикоядан кўринадики илгари оғиз кўпиртириб мақтанган ҳаётимиз биз айтганчалик лаззатли, тўкин-сочин, дориламон эмас экан. Ҳамма нарса ҳам биз ўйлаганчалик адолатли ҳал этилавермас экан. Қашшоқлик бизда ҳамон ҳукм сураётганини А. Саидов ҳаётий воқеаларда тасвирлайди.

Умуман А. Саидовнинг шу китобдаги қайси бир қисса ёки ҳикоясини ўқиманг, дард муаммоларини кўтарганининг гувоҳи бўласиз. У муаммоларни кўтарибгина қолмайди, ўқувчини ўйлашга, мулоҳаза юритишга ундайди. Яна бир эътиборли томони, қисса ва ҳикояларда узвий боғлиқлик, давомийлик бор. Бу билан адиб улкан шаҳар ичида яна шаҳар — Хончорбоқни яратди. Унинг мард, очиққўнгил, саҳий одамларини эл-юртга танитди, адабиётга олиб кирди.

«Райҳон иси тутган ҳовли»дан ўрин олган қисса ва ҳикояларда камчиликлар, кишини ишонтирмайдиган, баъзи ўринларда чўзилиб кетган ортиқча жойлар йўқ эмас, албатта. Лекин ундаги бир нарса — ўз йўлини топишга интилиш бу нуқсонларни ювиб кетади.

Изланувчан ёш носир Аббос Саидов 1990 йилги Ўзбекистон Ленин комсомоли мукофотига номзодлардан. Демак, у ўз ижоди билан кўпчиликка манзур бўлган қаламкашлардан. Майли, нима бўлганда ҳам қайноқ ижод унинг доимий ҳамроҳи бўлиб қолсин.

Шавкат БОБОЕВ.

⊙ «Ўзбектелефильм» киностудиясида Пиримқул Қодировнинг «Юлдузли тунлар» асари асосида саккиз серияли видеофильм суратга олинмоқда.

СУРАТДА: ана шу видеофильмдан бир лавҳа.

Ҳ. Солиҳов сурати.

Унвон муборак!

ХАЛҚ ҲОФИЗЛАРИ

⊙ **Рўзномаларда куни кеча эълон қилинган Ўзбекистон Совет Социалистик Жумҳуриятининг Президенти И. Каримовнинг Фармонига мувофиқ халқимизнинг севикли санъаткорлари — Очилхон Отахонов, Паттоҳхон Мамадалиев, Ҳасан Ражабов ва Одилжон Юсуповга «Ўзбекистон ССР халқ ҳофизи» унвони берилди. «Тошкент оқшоми»нинг мухбири кўп минг сонли муштарийлар номидан қутлаб, улар билан суҳбатлашди.**

ҲА, бу тўрт санъаткор анча йиллардан буён ўзларининг ёрқин истеъдодлари билан халқимизга ҳормай-толмай хизмат қилиб келишяпти, мутақаббил адабиётимизнинг нодир ғазалларини қўшиқ ихлосмандларига етказишяпти. Кеча улар билан қилган суҳбатимизда ҳам чеҳраларида эл таҳсинига сазовор бўлганларидан бахтиёр эканликлари сезилиб турарди. Дарвоқе, санъаткор учун халқ олқишидан юксак мукофот борми дунёда?

— Сешанба куни Тошкентга тушиб бозор-ўчар қилдим, — деб ҳикоя қиладилар Очилхон ака. — Кечки пайт соат еттиларда уйга келсам набирам «Бува-бува, сиз телевизорга чиқар экансиз, айтиб кетишди», деб қолди. Ҳайрон бўлиб катталардан «Нима гап, тинчликми?», деб сўрадим. Улар «Ҳа, телевидениедан Маҳкам Муҳамедов билан Толиб Ҳамидов келишиб, табриклаб кетишди», дейишди. «Нима муносабат билан?». «Билмадик, очиқ айтишмади». Дам олиб ўтирган эдим. Телевизорда русча «Ахборот» берилаётганди. Бир пайт диктор жумҳуриятимиз Президентининг шу Фармонини халққа эълон қилди. Шу тобда қандайдир ҳаяжон, қувонч вужудимни қамраб олди. Аста-секин қўни-қўшни, ёру биродарларим унвон билан муборакбод этгани чиқа бошлашди.

Ҳамма тарқаб, ёлғиз ўзим қолгач болалик йилларимни, катта санъатга олиб кирган азиз устозларимни эсладим. Ёшлигим аксарият қишлоқ болаларининг ҳаёти каби далада ўтди. Ҳамроқул Турсунқулов номли жамоа хўжалигида меҳнат қилдим. Лекин болалигимданоқ менда санъатга қандайдир қизиқиш бор эди. Маъмуржон Узоқов ва Жўрахон Султоновларнинг пластинкага ёзилган қўшиқларини эшитсам бутун вужудим қулоққа айланарди. Кейин уларни ўзимча такрорлаб юрардим. Шунда қалбим янада жўшиб гўё улар билан ёнма-ён туриб бирга куйлаётгандек ҳис этардим ўзимни. Киши нимани чин дилдан ният қилса, ўшанга интилса, албатта етишар экан. Йиллар ўтиб, улар билан бирга қўшиқ айтиш бахтига муяссар бўлдим.

1951 йили армиядан келиб яна шу жамоа хўжалигида ишлай бошладим. Бу хўжаликда донғи таралган ансамбль бор эди. Ҳатто кўпчиликка манзур бўлган катта-катта спектакллар ҳам саҳналаштирилган эди. Шу дастада бир йилча ишладим, кейин тарқалиб кетди. Янгийўлда Маннон Уйғур номидаги Тошкент вилоят мусиқали театри бўларди. Шу театрга ишга ўтиб қатор бош ролларни ижро этдим. Орзуим амалга ошиб Тошкентда ишлашга таклиф қилишди. Бунда устозим Ғанижон Тошматовнинг ҳиссалари катта. Яна бир устозим — Юнус Ражабий туфайли 1963 йилдан бошлаб то пенсияга чиққинумча Ўзбекистон «Ойнаи жаҳони» ва радиоси қошидаги Юнус Ражабий номидаги мақомчилар дастасида ишладим. Бу жамоа ҳофизлик сирларини эгаллашимда катта роль ўйнади.

Ҳа, санъат ўз жозибаси ва сирлилиги билан қадрли. Санъаткор уни умр бўйи ўрганади. Ва ўрганганларини халқига беради. Паттоҳхон ака Мамадалиев ҳам умрини, ижодини халқига бахшида этганлардан. Кўп йиллардирки қўшиқ мухлислари унинг истеъдодидан баҳраманд бўлиб келишяпти. У куйлаган ҳар бир ғазал кишини ўзига ром этмай қолмайди. Айниқса отахон ва онахонларимиз у ижро этган қўшиқларни севиб тинглашади.

— Паттоҳхон аканинг ғазалларини қандайдир ички бир ҳаяжон билан тинглайман, — дейди меҳнат кексаси Миряҳё ака Икромов. — Унда шундай бир жозиба, овозида ўзига хослик борки, бу эса қўшиқларига нафислик, дард ва ҳарорат бағишлайди.

Яхши хабар тез тарқалади. Унинг қаноти бор, дейишади кексаларимиз. Фармон эълон қилиниб улгурмаёқ Ҳасан аканинг хонадонидан қутловчилар ташрифи узилмай қолди. Телефон ҳам «тиним» билмай мухлисларнинг дил сўзларини эгасига етказаяпти.

— Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг масъул ходими Зафар Ҳакимов уйимизга келиб юксак унвон билан қутлади, — дейди Ҳасан ака. — Кейин Ўзбекистон ССР Телевидение ва радиоэшиттириш Давлат комитети раиси Ганжа ака Ёқубов қўнғироқ қилиб табрикладилар ва ҳазил аралаш «Унвон бекорга берилмади, у зиммангизга катта масъулият юклайди. Энди бундан ҳам кўп ишлаш керак», дедилар.

Ота касбини давом эттириш халқимизда улуғ иш ҳисобланади. Чорак асрдирки отамиз — Юнус Ражабийнинг ишларини давом эттириб келаяпман. Бошида «Қўй, сен ашула айтма», дегувчилар бўлди. Лекин кўпчилик «Отанг бошлаган ишни сен давом эттир, у охирига етказолмаган ишларни сен охирига етказ», деб маслаҳат беришди. Шу маслаҳат далда бўлиб ижодга жиддий берилдим. Мана, қўлимдан келганича халққа хизмат қиляпман.

Бир куни бир концертда кимдир мени «Ўзбекистон ССР халқ артисти» деб эълон қилиб юборди. Жуда ноқулай бўлди ўшанда. Саҳнага чиқиб халқ артисти эмаслигимни, лекин мен учун энг юксак унвон халқ олқиши эканлигини айтдим. Қўшиқларимни айтиб бўлганимдан сўнг, санъат ихлосмандлари қарсаклар билан яна анчагача олқишлаб туришди...

Истеъдодли ва халқ билан бирга бўлган санъаткорни эл ҳеч қачон унутмайди. У доим эъзозда бўлади. Ўзбек халқи табиатан сермаъно, кишини ўйга чўмдирадиган мутақаббил қўшиқларни севади. Эҳтимол шунинг учундир, бир ғазални уч-тўрт ҳофиз ижро этсада киши ҳаммасини эътибор билан тинглайди. Чунки ҳар бир ҳофизнинг ўз овози, ўз йўли бор. У шу йўл билан киши қалбига кириб боради. Одилжон ака Юсупов асли андижонлик бўлсада, пойтахтимизда уни жуда яхши танишади ва санъатларини қадрлашади. У киши қайси мутақаббил шоирнинг ғазалини ижро этмасин, унинг ўзига хос руҳини сақлаб қолишга интилади. Қўлига соз олишдан олдин асар билан жиддий танишади. Уни керак бўлса ўн марталаб ўқиб чиқади. Шоир айтмоқчи бўлган гапни, унинг заминидаги маънони тўла англаб етгач, куйга солади. Аслида бу одат ҳар бир катта санъаткорга хос. Бундай фидойи санъаткорларимиз ҳақида ҳар қанча ёзсак оз.

Кеча Очилхон аканинг уйларидан чиқиб келаётганимизда айтган гаплари беихтиёр ёдимга тушди:

— Шу унвонни менга муносиб кўрган халқимдан беҳад миннатдорман. Кеча эрталаб бир ошда бўлгандим. Барча ўрнидан туриб, қўли кўксида мени қутларди. Азиз халқимнинг бағри кенг, самимийлигидан кўнглим тоғдек кўтарилди. Тилагим, хонадонларидан тўю шодлик аримасин.

Очилхон аканинг бу гапларидан ўзимча маъно топдим: халқ ҳақиқий истеъдод эгасини доим бошига кўтаради. Негаки, шу истеъдод шу халқнинг фарзанди.

Равшан БОБОМУҲАМЕДОВ.

⊙ **СУРАТЛАРДА: (чапдан ўнгга) Ўзбекистон ССР халқ ҳофизлари — О. Отахонов, П. Мамадалиев, Ҳ. Ражабов, О. Юсупов.**

С. Маҳкамов суратлари.

«Ўзбекфильм»нинг 65 йиллигига

«МУСУЛМОН ҚИЗИ»ДАН «ТЕМИР ХОТИН»ГАЧА

⊙ **Биринчи ўзбек тўла метражли «Мусулмон қизи» бадиий фильми экранга йўл олганига 1990 йил 29 сентябрда 65 йил тўлди.**

Ўзбек киноси кўпмиллатли Иттифоқ кинематографияси оиласида ўсиб улғайди, камол топди. Биз эндиликда Мелис Абзалов, Латиф Файзиев, Элёр Эшмуҳамедов, Темурмалик Юнусов, Али Ҳамроев, Исамат Эргашев каби истеъдодли режиссёрларимиз билан ҳақли равишда фахрланамиз. Аммо аввало устоз Наби Ғаниев номини алоҳида ифтихор билан тилга оламиз.

Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган санъат арбоби Наби Ғаниев қисқа, аммо сермазмун умри (у 49 ёшида вафот этган) давомида еттита бадиий, учта ҳужжатли фильм яратди. Бундан ташқари у моҳир кинодраматург, истеъдодли актёр ҳам эди.

Ўзбек киноси ташкил топган илк йиллардаёқ Н. Ғаниев қатор асарларни суратга олди. Унинг «Иккинчи хотин» (1926—1927), «Соябонли арава» (1928 йил), «Мохов қиз» (1928—1929 йил) каби фильмлари ўзбек киноси тарихида улкан воқеа бўлиб қолди. Мазкур фильмларда кўтарилган ўша давр муаммолари ҳанузгача ўз қадрини йўқотмаган.

1931 йилга келиб Наби Ғаниев Н. Кладо билан биргаликда «Юксалиш», шу йили Сулаймон Хўжаев билан «Тонг олдидан», 1935 йилда Эргаш Ҳамроев билан «Йигит», 1936 йилда Очил Шаропов билан «Қилич» фильмлари сценарийларини яратди. Бу асарлар асосида плёнкага туширилган воқеалар мамлакатимиз ва чет эл экранларида узоқ вақт намойиш этилиб, ўзбек киносига шуҳрат келтирди.

Миллий киномиз ривожига ўз ҳиссасини қўшган ижодкорлар Малик Қаюмов, Сулаймон Хўжаев, Комил Ерматов, Йўлдош Аъзамов, Раҳим Пирмуҳамедов, Эргаш Ҳамроев, Собир Искандаров, Борий Ҳайдаров, Обид Жалилов, Афандихон Исмоилов, Миршоҳид Мироқилов номлари ҳам ҳурмат билан тилга олинади. Улар катта ижодий йўлни босиб ўтишди ва ўзбек киноси довруғини чет элларга таратишди.

«Ўзбекфильм»нинг олтин фондидан жой олган «Алишер Навоий», «Тоҳир ва Зуҳра», «Насриддиннинг саргузаштлари», «Осиё устида бўрон», «Тошкент — нон шаҳри», «Улуғбек юлдузи», «Ўтган кунлар», «Севишганлар», «Нафосат», «Сен етим эмассан», «Маҳаллада дув-дув гап», «Мафтунингман», «Ленинградликлар — жигарбандларим менинг», «Абу Райҳон Беруний», «Муҳаббат ва нафрат», «Узун ва қисқа ҳаёт», «Одамлар ташвишида», «Қўқон воқеаси», «Чинор» каби фильмлар Болгария, Руминия, ГДЖ, Польша, Югославия, Мўғулистон, Англия, Греция, Италия, Дания, Япония, Покистон, Ҳиндистон сингари мамлакатларда зўр муваффақият билан намойиш қилинди.

Бугунги кунда ҳам «Ўзбекфильм» киностудиясида қатор қизиқарли, мазмун жиҳатидан ранг-баранг фильмлар яратиляпти. Бу катта ижодий жамоа малакали кадрларга эгалигидан далолатдир. Давр билан ҳамнафас, жамият иллатларини кескин фош этган асарлар деганда Элёр Эшмуҳамедовнинг «Алвидо, ғўр ёшлигим», Алиаскар Фатхуллиннинг «Маҳбус ёки бошқа кимдир», шунингдек, «Меҳр ва алам ичра» («Карахтлик»), «Тошсанам», «Ҳақгўйликнинг аччиқ меваси», «Темир хотин» кабиларни тилга олиш мумкин.

«Ўзбекфильм» киностудиясида яратилган биринчи фильмнинг 65 йиллиги нишонланаётган шу кунларда биз ўзбек кино усталарига — ҳозирги авлод ижодкорларига ижодий парвозлар тилаб қоламиз.

Суҳбатилла НОРХУЖАЕВ,
кино ходими.

Олимлар тажрибахоналарида

Чақалоқлар таомномасига қўшимча

Ўзбекистонда болалар овқатланиши учун мўлжалланган биологик фаол қўшимчалар яратиш юзасидан тадқиқотлар бошланди. Жумҳурият Соғлиқни сақлаш министрлигининг буюртмасига биноан бу муаммо устида тўртта илмий-тадқиқот ижодий жамоаси иш олиб бормоқда.

Бу шартномавий иш бошланишидан олдин Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг Биохимия институти олимлари бир қанча кашфиётлар қилишди.

Тошкентлик биохимиклари мамлакатда биринчи бўлиб асаб хужайраларини ўстирувчи омилларни аниқладилар. Дастлаб бундай моддалар эфа ҳамда кўзойнакли илонлар заҳаридан топилди. Кейинроқ бу моддани кўл қурбақаси мушакларидан ажратиб олишга муваффақ бўлинди. Олимлар шу йўналишдаги тадқиқотларни давом эттириб, кейин инсон асаб хужайраларини ўстирувчи омилларни аниқлашга киришдилар. Ҳомиладор аёллларда бундай моддалар миқдори кескин кўпайиши аниқланди, улар она сутида ҳам топилди.

— Она сути бола асаб системасининг ривожланишига жуда катта ёрдам беради, — деди тадқиқот хулосаларига асосланиб иш муаллифларидан бири, институт катта илмий ходими Р. Солихов. — Табиийки, сунъий сут билан боқиладиган болалар қандай ривожланади, деган савол туғилади. Ахир мавжуд сут аралашмаларида бу омил ҳисобга олинмайдику. Демак, она сутидан маҳрум бўлган болалар ривожланиш учун ниҳоятда қимматли бўлган моддалардан маҳрум бўладилар.

Биохимия институти олимлари ўз тадқиқотларида иштирок этиш учун Ўзбекистон Педиатрия илмий-тадқиқот институтининг, Тошкент Табобат институтининг мутахассисларини жалб этдилар.

Шундан кейин тобора кўпроқ мутахассислар иштирок эта бошлаган изланишларни аниқ йўналишда олиб бориш зарурати вужудга келди. Шундан сўнг бу тадқиқотларни Ўзбекистон ССР Соғлиқни сақлаш министрлиги ўз оталиғига олди.

— Жумҳуриятимизда ҳар йили 700 мингга яқин бола туғилмоқда, — дейди Ўзбекистон ССР Соғлиқни сақлаш министрининг ўринбосари Д. Н. Қобулова. — Шуларнинг деярли ярми сунъий боқилмоқда. Бунинг сабаблари кўп, лекин энг асосийси — оналар меҳнат ва маиший шароитларининг, овқатланишнинг қониқарсизлиги, экология аҳволининг ёмонлашишидир. Жумҳурият ҳукумати тегишли тадбирлар кўрмоқда — хусусан, кўп болали оналарга ёрдам бериш ва камқонлик касалига чалинган аёлларни бепул овқатлантириш тўғрисида қарорлар қабул қилинди. Болалар учун сутли таомлар тайёрлаш муаммоси ҳам жуда долзарб бўлиб турибди. Олимларнинг тадқиқотлари сифатида она сутига жуда яқинлаштирилган болалар озиқ-овқат маҳсулотлари яратилишига умид уйғотмоқда. Айни шу мақсадда биз биологик фаол қўшимчалар ишлаб чиқарилишини ва жорий этилишини пул билан таъминлашни ўз зиммамизга олдик.

Ўзбекистон Педиатрия илмий-тадқиқот институтининг хўжалик ҳисобида ишловчи овқатлантириш тажрибахонаси негизида ташкил қилинган муваққат ижодий жамоа бу ишда фаол иштирок этмоқда.

— Биологик фаол қўшимчалар аввало бемор болалар учун зарур, — деб ҳисоблайди тажрибахона раҳбари Х. Бўтаев. — Бундай болалар эса, афсуски, жумҳуриятимизда кўпайиб бормоқда. Шу муаммо устида жамоамиз олиб бораётган ишда ҳозир шифокорлардан ташқари, мутахассис-микробиологлар, биохимиклар ва бошқалар ҳам иштирок этмоқда. Биологик фаол қўшимчалардан болаларни овқатлантиришни яхшилаш учунгина эмас, эмизувчи оналар таомномасининг бенуқсон бўлишини таъминлаш учун ҳам фойдаланиш мумкин бўладиган йўлларни излаяпмиз.

Қўйилган вазифани ҳал этишда мутасадди сифатида олимларни компьютерлар билан таъминлаган «Сервеко» Совет-Швейцария қўшма корхонасининг филиали ҳам фаол иштирок этмоқда.

Биологик фаол қўшимчалар муаммоси устидаги ишни уч йил ичида тугаллаш режалаштирилган. Муваффақият қозонилишига — болаларнинг чақалоқлигиданоқ ҳар томонлама яхши ривожланишига ёрдам берадиган ноёб қўшимчалар ишлаб чиқилишига умидвор бўлиш учун барча асослар бор. Лекин яна шуниси ҳам шак-шубҳасизки, айни пайтда жумҳуриятда болалар овқатларини тайёрлайдиган чинакам саноатни яратиш муаммоси ҳам ҳал этилиши лозим.

Б. ҲАСАНОВ,
ЎзТАГ мухбири.

АНЪАНАГА АЙЛАНТИРИШ КЕРАК

⊙ 25 — 29 сентябрь кунлари пойтахтнинг «Буревестник» спорт комплексида журналистлар ўртасида теннис бўйича I Бутуниттифоқ турнири бўлиб ўтди. Унинг ташкилотчилари СССР ва Ўзбекистон Журналистлар уюшмалари ҳамда «Здоровье» Халқаро уюшмаси Тошкент филиалидир.

Турнирда 30 дан ортиқ журналистлар иштирок этди.

— Ярим йил бўлди, теннис билан шуғуллана бошлаганимга, — дейди Ўзбекистон телеграф агентлиги сураткаши Алишер Рихсиев. — Шуғулланишни сал олдинроқ бошласам бўларкан. Тўғри, мусобақаларда зўр ўйнамаган бўлсам-да, лекин роса маза қилдим. Шундай турнирнинг ташкил этилганлиги жуда яхши бўлди-да. Уни анъанага айлантириш, имкони бўлса жумҳурият, шаҳар миқёсида ҳам ўтказиш керак.

А. МАМАДАМИНОВ.

СУРАТЛАРДА: А. Рихсиев (ЎзТАГ) ва Р. Денисов (ТАСС), А. Вишневецкий («Московская правда») мусобақа пайтида.

Муаллиф суратга олган.

⊙ ҚУЁШДАН ОЛИНАДИ

АМЕРИКАЛИК геолог олим Дональд Бертнинг фикрига қараганда, келажакда Ой бутун космонавтикани кислород билан таъминлаб турадиган манба бўлиб қолади. Қуёш системасига учувчи космонавтлар, ракета ва аппаратлар Ер йўлдошидаги тўлдириш станциялари хизматидан фойдаландилар. Олим ўз фикрларини Ойдаги минералларнинг улкан қисми кислородли бирикмалардан ташкил топганлиги ва келажакда улар қайта ишланганда ажралувчи кислороднинг катта миқдоридан келтириб чиқаради. Анортит, оливин, анортозит, базальт кабилар нафақат кислороднинг, балки темир, никель, кобальт, алюминий, магний, кремний ва титанларнинг ҳам хом ашёси бўлади. Минераллардан кислород билан металларни ажратиш учун зарур энергияни қуёшдан олиш кўзда тутилади.

⊙ ГУЛЛАРДАН ОЗУҚА

КЎПГИНА мамлакатларда ўсимлик гулларидан озуқа сифатида фойдаланилади. Гренландияликлар қисқа ёз пайтида ўсиб чиқиб гуллайдиган ўтлар ва уларнинг гулларидан фойдаланадилар. Уларни қишда ҳам тановул қилиш мақсадида чарм қопларга солиб, эритилган ёғ билан «ғарам»лаб қўядилар. Японияда гунафша. Ҳиндистонда банан гулларидан компот тайёрлашади, Хитойда нилуфарни сут ёки аччиқ гаримдори билан қўшиб тановул қиладилар. Болқон мамлакатларида, Ватанимизнинг жанубий районларида атиргуллардан мураббо, гули қанд ёки бошқа озуқа маҳсулотлари тайёрлашади. Туркияда ўсимлик гулларидан ширинликлар қилишади. ГФРда гулларни ёғда қовуриб, хамирга қўшиб ишлатишади. Гуллардан корейслар, филиппинликлар, индонезияликлар, африкаликлар ва араб мамлакатлари халқлари ҳам озуқа мақсадларида фойдаланадилар.

⊙ ҚАЙНОҚ КЎЛ

КОСТА-Рикадаги Поас кўли таркибида олтингугурт кўплиги билан ажралиб туради. Кейинги йилларда вулқон газлари билан тўйинган қайноқ сув йўқолиб, ўрнига эриган олтингугуртли иккита кўл пайдо бўлган. Бири икки юз эллик, иккинчиси эса тўрт юз йигирма квадрат метр майдонни эгаллаган олтингугурт кўллари 116 даража иссиқ бўлиб, улар доимий равишда вулқон газлари билан исиб туради. Ушбу олтингугуртли кўллар ер шарида дастлабки бўлиб, унга ўхшаш кўллар фақатгина Юпитер йўлдоши бўлмиш Иода учрайди, деган маълумотлар мавжуд.

⊙ ҒАЛАТИ ЎҒИТ

Германия Демократик Республикасида карбонат ангидрид гази турли иситгич ўчоқлари ёки қозонларидан фильтрлар орқали ушлаб олиниб, улардан ўғитлар сифатида фойдаланилмоқда. Бошқа таркибий қисмлардан тозаланган газ теплицалар ҳавосига қўшилади. Етарли миқдорда берилган газ ҳолдаги ўғит помидор, карам, бодринг ва бошқа баъзи экинларнинг ҳосилини қирқ фоизга ошириши тажрибаларда маълум бўлди. Газ ҳолдаги ўғитнинг яхши томони шуки, аввало у ерни бузмайди, фотосинтез реакциясини тезлатади ва ҳосилни оширади. Нефть, кўмир, ўтин ва шу каби ёқилғиларнинг газларидан ҳам ўғит сифатида фойдаланиш мумкинлиги аниқланди.

⊙ ТОҒЛИ РАЙОНЛАРДА

ҲОЗИРДА АҚШ, Япония, Швейцария каби мамлакатларда қуёш электр станцияларидан фойдаланилмоқда. Электр станциялари сувни иситиш, уйларга электр қуввати бериш, майда корхоналарни электр билан таъминлашга мўлжалланган бўлиб, кўпроқ тоғли районларда қурилмоқда. Дунё бўйича 1989 йилнинг бошига қадар умумий қуввати 150 мегаваттга эга бўлган 1,3 миллион квадрат метрдаги қуёш батареялари ўрнатилди.

⊙ ЛА-МАНШ ОСТИДАН

МАШҲУР Ла-Манш кўли остидан бронза асрига оид икки ярим минг дона буюм топилди. Археологлар, геолог, палеонтологлар ва қолаверса, тарихчилар учун катта қазиш ишлари туғдирувчи топилмалар орасида бундан 12400 йил олдин ўсган қайин, 9400 йил илгариги замбуруғлар қолдиқлари бор. Ўн уч минг йил олдинги ер жинсларидан ўша пайтларда Европа қитъасидаги об-ҳаво қандай бўлганлигини аниқлаб олиш мумкин бўлган изланишлар амалга оширилди.

Қудрат АҲМЕРОВ,
инженер.

Муҳаррир
Э. М. ЭРНАЗАРОВ.

РЕКЛАМА ВА ЭЪЛОНЛАР

ДИҚҚАТ!

АЭРОФЛОТ ИМТИЁЗЛАРИ

1990 ЙИЛ 1 ОКТЯБРДАН 1991 ЙИЛ 31 МАЙГАЧА БУЛГАН ДАВРДА ҚУЙИДАГИЛАРГА 50 ФОИЗ ҲАЖМИДА ИМТИЁЗ БЕРИЛАДИ:

— уруш ногиронлари, шунингдек Улуғ Ватан уруши ногиронларига тенглаштирилган шахсларга;

— ҳарбий хизматни ўташ даврида орттирган умумий касаллик оқибатида ногирон бўлиб қолган ҳарбий хизматчилар ва бошқа шахсларга;

— ишлаш-ишламаслигидан қатъи назар пенсия ёки ногиронлик нафақасини олаётган меҳнат ногиронларига;

— ишлаш-ишламаслигидан қатъи назар давлат пенсияси ёки нафақасини олаётган, болалигидан ногирон бўлганлар (шу жумладан, 5 ёшдан 16 ёшгача бўлган ногирон болаларга, 5 ёшдан 12 ёшгача бўлган ногирон болаларга болалар билетининг қийматидан 50 фоиз ҳажмида имтиёз берилади);

— биринчи гуруҳ ногиронларини кузатиб борувчи шахсларга (имтиёз олиш ҳуқуқига эга бўлган ҳар бир ногиронга бир кишидан ортиқ бўлмаган ҳолда. 16 ёшгача бўлган ногирон болаларни кузатиб борувчи шахсларга йўлкирада имтиёз берилмайди, чунки 16 ёшгача бўлган ногирон болалар учун ногиронлик гуруҳи белгиланмайди);

— 15 — 17 ёшдаги ўсмирларга (Бутуниттифоқ касаба уюшмалари марказий кенгашининг махсус йўлланмалари бўйича санаторийларга бориш ва қайтишда);

— фуқаро авиацияси олий ва ўрта махсус ўқув юртларининг аспирантлари, талабалари, тингловчилари ва курсантларига, ҳунар-техника билим юртлари ва уларнинг филиалларининг фуқаро авиацияси корхоналари учун кадрлар тайёрлайдиган ихтисослашган гуруҳларда — кундузги бўлимларда таълим олаётган ўқувчиларига — фақат 15 декабрдан 15 мартгача бўлган даврда.

— фуқаро авиацияси учувчилик ўқув юртларининг кундузги бўлимларида таълим олувчи курсантларга — 1 октябрдан 15 мартгача.

1990 ЙИЛ 15 ДЕКАБРДАН 1991 ЙИЛ 15 МАРТГАЧА (кундузги таълимда) ҚУЙИДАГИЛАРГА 30 ФОИЗ ҲАЖМИДА ИМТИЁЗ БЕРИЛАДИ:

— мамлакат олий ва ўрта махсус ўқув юртларининг талабалари ва ўқувчиларига;

— СССР Мудофаа вазирлиги, СССР Ички ишлар вазирлиги, шу жумладан Ички ишлар вазирлигининг Олий терговчилар мактаби, СССР Давлат Хавфсизлик Комитетининг олий махсус ва ҳарбий ўқув муассасаларида таълим олаётган, офицерлик ёки раҳбарлик составидаги махсус унвонга эга бўлмаган тингловчилари ва курсантларига;

— ўрта умумтаълим мактаблари, ўрта махсус мусиқа ва бадиий мактабларнинг ўқувчиларига, 12 ёшдан катта бўлган суворовчилар, нахимовчиларга;

— хорижда таълим олаётган совет талабаларига ва Совет Иттифоқининг олий ва ўрта ўқув юртларида таълим олаётган чет эл фуқароларига, шу жумладан 12 ёшдан катта бўлган чет эллик мактаб ўқувчиларига;

— олий ўқув юртлари қошидаги ўқув муҳлати 8 ойлик тайёрлов бўлимларида таълим олаётган тингловчиларга (ана шу 8 ой 1 ўқув йилига тенг деб ҳисобланади);

— билим юртларининг, шу жумладан вазирликлар ва маҳкамаларнинг халқ хўжалиги учун мутахассислар тайёрловчи ҳунар-техника таълими ўқув юртларига тенглаштирилган ўқиш муҳлати 10 ойдан кам бўлмаган ўқув муассасаларининг ўқувчиларига;

— БЛКЁУ Марказий Комитети қошидаги Олий комсомол мактабининг тарих ва коммунистик тарбия факультети ва журналистика бўлими талабаларига.

ИМТИЁЗЛИ БИЛЕТ ҚУЙИДАГИ ҲУЖЖАТЛАР ТАҚДИМ ЭТИЛГАН ҲОЛДА РАСМИЙЛАШТИРИЛАДИ:

— Улуғ Ватан уруши ногирони гувоҳномаси;

— Пенсия гувоҳномаси ва эгасининг шахсини тасдиқловчи ҳужжат;

— ноҳия ёки шаҳар социал таъминоти бўлимининг маълумотномаси ва шахсини тасдиқловчи ҳужжат — 16 ёшгача бўлган ногирон болалар учун;

қуйидаги ҳужжатлардан бири: 1-гуруҳ ногиронининг пенсия гувоҳномаси; Улуғ Ватан уруши ногирони гувоҳномаси; имтиёз берилиш ҳуқуқи тўғрисидаги ногиронлик гувоҳномаси — 1-гуруҳ ногиронларини кузатиб борувчи шахслар учун; касаба уюшмалари курортларини бошқариш бўйича Марказий Совет йўлланмалари, паспорт ёки туғилганлиги тўғрисида гувоҳнома — санаторийларга бораётган ва қайтаётган 15 — 17 ёшли ўсмирлар учун;

— аспирантлик гувоҳномаси, талабалик билети, тингловчи (ўқувчи) билети;

— ҳарбий унвони, мансаби кўрсатилган ҳарбий билет;

— ҳарбий унвони, мансаби (курсант, тингловчи) кўрсатилган шахсий гувоҳнома — прапоршчиклар ва мичманлар учун;

— Совет Иттифоқида берилган халқаро талабалик гувоҳномаси ва чет элда ўқиётганлигини тасдиқловчи ҳужжат — чет элда таълим олаётган совет талабалари учун.

Тақдим этилаётган ҳужжатларнинг амал қилиш муддати жорий ўқув йилига узайтирилган ҳамда муҳр ва штамп билан тасдиқланган бўлиши лозим.

Имтиёзли тарифлар барча турдаги самолётлардан, шу жумладан, агар ҳаво кемасининг тижорат — юклаш мезони буюртмачи томонидан тўлиқ фойдаланилмаган бўлса, буюртма рейсларни бажариш вақтида ҳам амал қилади.

АЭРОФЛОТ КАССАЛАРИДА ИМТИЁЗЛАР ҲАҚИДА МУКАММАЛ МАЪЛУМОТ ОЛИШИНГИЗ МУМКИН.

ЎЗБЕКИСТОН ФУҚАРО АВИАЦИЯСИ БОШҚАРМАСИ ҲАВО ЙЎЛЛАРИ МАРКАЗИЙ АГЕНТЛИГИНИНГ РЕКЛАМА БЮРОСИ.

Ўзбекистон ССР Қишлоқ хўжалиги давлат-кооператив комитети, Ўзбекистон ССР Савдо-саноат палатаси ва «УЗАГРОПРОМСЕРВИС» хорижий мамлакатлар билан амалий ҳамкорлик қилиш Ассоциацияси 1990 ЙИЛ 1—10 ОКТЯБРЬ КУНЛАРИ

«Сумитомо—90»

кўргазмасига таклиф этадилар

ҚИШЛОҚ ХЎЖАЛИГИ УЧУН ЭНГ ЯНГИ ТЕХНОЛОГИЯЛАР, УСКУНАЛАР, МЕХАНИЗМЛАР, АВТОТЕХНИКА, АЛОҚА ВОСИТАЛАРИ, ШУНИНГДЕК, КЕНГ НАВЛАР КЎЛАМИДАГИ ХАЛҚ ИСТЕЪМОЛ МОЛЛАРИ КЎРГАЗМАСИ ДАСТУРИДАН ЎРИН ОЛГАН.

Экспозициялар Ўзбекистон ССР Халқ хўжалиги ютуқлари кўргазмасининг 1-павильонида (Энгельс кўчаси, 107-уй) ҳар куни соат 10 дан 18 гача намойиш қилинади.

6 ВА 7 ОКТЯБРДА КЎРГАЗМА ЭРКИН КЕЛИБ КЎРИШ УЧУН ОЧИЛАДИ, БОШҚА КУНЛАРДА ТАКЛИФНОМАЛАР БЎЙИЧА КИРИЛАДИ.

ҲОЖАТБАРОР ГЎШТ ҚИЙМАЛАГИЧ...

Ҳар бир уй бекасининг қўл остида албатта гўшт қиймалагич бўлиши керак. Усиз бирор таомни пишириш қийин. Қишга тамаддилар ҳозирлаб қўйилаётган ҳозирги кунларда у айниқса асқотади. Сиз гўшт қиймалагичларни Тошкент хўжалик моллари савдо ташкилоти магазинларидан сотиб олишингиз ва унинг ёрдамида қуйидаги таомларни тайёрлашингиз мумкин:

ЛАВЛАГИДАН ТАЙЁРЛАНГАН «САТЭ»

Ўртача катталикдаги 3—4 та лавлагини ювасиз, сўнгра гўшт қиймалагичдан ўтказасиз. Икки бош пиёз майдалаб тўғралади ва алоҳида сариёғда доғ қилинади. Сўнгра пиёзга лавлаги қўшилади ва ҳаммаси димланади. Озгина унни 100—150 грамм қаймоқда ийлаб,

пиёзли лавлагига қўшасиз. 5 минут қовурилади. Таъбга кўра туз, шакар, сирка қўшинг. Тайёр лавлаги қуюқ овқатга қайла сифатида тортилади.

ПАМИЛДОРИ ҚАЙЛАСИДАГИ БУЛҒОР ҚАЛАМПИРИ

Ҳажми 0,5 литрли 10 банкага 6 килограмм қизил булғор қалампири, 2 килограмм памилдори, 65 грамм шакар, 70 грамм туз, 0,1 грамм янчилган аччиқ қалампир, 0,3 грамм янчилган мурч керак бўлади.

Қалампир доналари (сувда қайнатилиб, пўсти тозаланган) бутун ҳолида ёки майда бўлакларга кесилган ҳолда банкага жойланади. Памилдори қайласи қуйидагича тайёрланади: етилган қип-қизил памилдорилар ювилади, гўшт қиймалагичдан ўтказилади, сўнгра сирланган идишда қайнагунча иситилади. Ҳосил бўлган қоришма учдан бир ҳиссасига камайгунча қайнатилади. Сўнгра унга шакар, туз, зираворлар қўшилади. Памилдори шарбати 10—15 минут қайнатилади ва ундан қайноқ ҳолда қалампирли банкага қуйиш учун фойдаланилади. Таъмини ўткирлаштириш учун банкаларга оз-моз сирка кислотаси қўшилади. Шарбат билан тўлдирилган банкалар қайнатилган қопқоқ билан ёпилади ва стерилизация қилиш учун қайноқ сувли ваннага жойланади. Стерилизация муддати: ҳажми 0,35 литрли банкалар учун — 10 минут, 0,5 литр ҳажмли банкалар учун — 15 минут, 1 литрли банкалар учун — 25 минут. Стерилизация қилинганидан сўнг банкаларнинг қопқоқлари маҳкамланади ва ағдарилган ҳолда иссиқ нарсалар билан ўраб қўйилади.

Эслатиб ўтамиз, 6 сўмлик гўшт қиймалагичларни ва 8 сўмлик мосламаси бўлган гўшт қиймалагичларни сиз Тошкент хўжалик моллари савдо ташкилоти магазинларидан сотиб олишингиз мумкин.

ТОШКЕНТ ХЎЖАЛИК МОЛЛАРИ САВДО ТАШКИЛОТИ.

«СОЮЗРЕКЛАМА» БУТУНИТТИФОҚ ИШЛАБ ЧИҚАРИШ БИРЛАШМАСИНИНГ ЎЗБЕКИСТОН РЕКЛАМА ИШЛАБ ЧИҚАРИШ КОРХОНАСИ.

ДИҚҚАТ!

Сув ўтиш йўллари ва водопровод тармоқларида тузатиш-профилактика ишлари олиб борилиши, 1990 — 91 йиллар куз-қиш мавсумида ишлашга тайёргарлик кўрилиши муносабати билан

«Водоканал» трести

шаҳар водопровод тармоғи абонентларига совуқ сув бўлмаслиги ва водопровод тармоқларида сув босими пасайишини

МАЪЛУМ ҚИЛАДИ

3 ОКТЯБРЬ СОАТ 10.00 ДАН 5 ОКТЯБРЬ СОАТ 10.00 ГАЧА

СУВ БЎЛМАЙДИ — Ҳамза ноҳияси: Янгиобод даҳаси, Оҳангарон узун кўчаси, Шодлик, Иззат, Малиновский, Илтифот, қисман Мўйноқ кўчалари доирасидаги турар жойларда.

СУВ БЎЛМАГАН ЖОЙЛАРГА АВТОВОДОВОЗЛАРДА СУВ ЖЎНАТИЛАДИ.

Маълумотлар олиш учун телефонлар: 33-15-95, 33-75-95, 56-60-06.

Ўзбекистон маданият жамғармаси
Ўзбекистон ЛКЁУ «ЁШЛАР УЙИ»

В. И. ЛЕНИН НОМЛИ СССР ХАЛҚЛАРИ ДЎСТЛИГИ САРОЙИДА

4, 5, 6 ОКТЯБРЬ СОАТ 16 ВА 19 ДА

ЯНА БИР МАРТА МАЗЗА ҚИЛИБ, ЧИН ДИЛДАН, МИРИҚИБ КУЛМОҚЧИ БЎЛСАНГИЗ, МАРҲАМАТ

«Қизиқчи—90»

ТАНЛОВ ҒОЛИБИ ВА СОВРИНДОРЛАРИНИНГ ҲИСОБОТ ТОМОШАЛАРИГА ТАШРИФ БУЮРИНГ

ҚАТНАШАДИЛАР:
«ҚИЗИҚЧИ — 90» ҒОЛИБЛАРИ:
ҲОЖИБОЙ ТОЖИБОЕВ, СОҲИБ МАМАСАДИЕВ, БОЛТАБЕК ТОШМАТОВ.
«ҚИЗИҚЧИ-90» СОВРИНДОРЛАРИ:
ҒАФУР МИРЗАБЕКОВ, ЖАКБАРАЛИ ЖЎРАЕВ, АВАЗ ТОЛИБЖОНОВ, МУРОД ҚАЮМОВ, АБДУРАҲМОН СИДДИҚОВ, ТУЙҒУН САЪДУЛЛАЕВ, АҲМАДАЛИ АКБАРОВ, ШУКУР МАҲКАМОВ, ҲОТАМ ҲАКИМЖОНОВ, НЕЪМАТ КАМОЛОВ.

Томоша давомида сиз кежаги порлоқ санъат юлдузлари бўлиш арафасида бўлган ёш хонандаларнинг дилрабо қўшиқларидан баҳраманд бўласиз.

Билетлар сарой кассаларида соат 11 дан бошлаб сотилмоқда.

КЎПЧИЛИК БЎЛИБ КЕЛИШ УЧУН БУЮРТМАЛАР ҚАБУЛ ҚИЛИНАДИ:

Қўшимча маълумотлар учун 39-41-46, 41-45-20, 45-93-63 рақамларига қўнғироқ қилишингиз мумкин.

Ўзбекистон маданият жамғармаси
Ўзбекистон ЛКЁУ ёшлар уйи

В. И. ЛЕНИН НОМЛИ СССР ХАЛҚЛАРИ ДЎСТЛИГИ САРОЙИДА

7 ОКТЯБРЬ

СОАТ 16.00 ВА 19.00 ДА

«ҚИЗИҚЧИ — 89»
танлови ғолиби ОБИД АСОМОВ

«КАМОЛОТ — 89» ва «ҚИЗИҚЧИ — 89»
танлови совриндори
ДОСТОН УБАЙДУЛЛАЕВ
ҳамда

«ҚИЗИҚЧИ — 90» ТАНЛОВИ СОВРИНДОРЛАРИНИНГ ТОМОШАЛАРИ.

Томошалар давомида сиз умидли ёш хонандалар ижросида янги қўшиқлардан баҳраманд бўласиз.

Билетлар сарой кассаларида соат 11.00 дан бошлаб сотилмоқда.

Қўшимча маълумотлар учун телефонлар: 45-93-63, 41-45-20, 39-41-46.

1, 3, 4, 5, 6 ОКТЯБРДА

СССР Экстрасенслар ассоциацияси аъзоси — биоқувват шифокор — экстрасенс

МУХТАБАРХОН МУСЛИМОВНА ЁҚУБОВАНИНГ

ДАВОЛАШ-СОҒЛОМЛАШТИРИШ СЕАНСЛАРИ

ҚУЙИДАГИ КАСАЛЛИКЛАР БИЛАН ХАСТАЛАНГАН БЕМОРЛАР СЕАНСЛАРГА КЕЛИШЛАРИ МУМКИН:

беланги, бўғимлар яллиғланиши, меъда яллиғланиши, неврозлар (асаб хасталиклари), мигрень (бошни қаттиқ оғритадиган ва кўнгилни айнитадиган асабий касаллик), артериал қон босимининг кучайиши, артериал қон босимининг пасайиши, буйрак яллиғланиши, бронхиал нафас қисиши, нафас қисиш аломатлари бўлган сурункали бронхит, бод, ўрта қулоқ яллиғланиши, кулуни (йўғон ичак яллиғланиши), ингичка ичак яллиғланиши, ўт пуфагининг яллиғланиши, юрак ва қон томирлари склерози, бурундаги гаймор бўшлиғининг яллиғланиши, аёллар касалликлари ва бошқа айрим касалликлар.

Даволаш услубиёти синовдан ўтган: аввалги чиқишлар сеансларнинг юқори самарага эга эканлигини кўрсатди.

СЕАНСЛАР: ўзбек тилида соат 17.00 да, рус тилида соат 19.00 да бошланади.

5 СЕАНС УЧУН ОЛИНАДИГАН АБОНЕМЕНТ ҲАҚИ — 40 СЎМ.

МУҚИМИЙ НОМИДАГИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ МУСИҚАЛИ ТЕАТРИНИНГ

РЕПЕРТУАР ПЛАНИ

1 октябрда — КАМПИР КЕТАРМИШ.
3 октябрда — ТАБАССУМ ОҚШОМИ.
4 октябрда — ЮСУФ ВА ЗУЛАЙХО.
5 октябрда — МУҲАББАТ НАВОСИ.
6 октябрда — НУРХОН.
7 октябрда — ОЛТИН ТЎЙ.
8 октябрда — МУШКУЛ САВДО.
10 октябрда — АРШИН МОЛ-ОЛОН.
11 октябрда — ХОТИНИМНИНГ ЭРИ.
12 октябрда — ШАЙТОН ВА МУРИДЛАР.
13 октябрда — АКА-УКА СОВЧИЛАР.
14 октябрда — ТАБАССУМ ОҚШОМИ.
15 октябрда — ТАБАССУМ ОҚШОМИ.
17 октябрда — КАМПИР КЕТАРМИШ.
18 октябрда — МУШКУЛ САВДО.
19 октябрда — АКА-УКА СОВЧИЛАР.
20 октябрда — ГУЛ ВА НАВРЎЗ.
21 октябрда — ЮСУФ ВА ЗУЛАЙХО.
22 октябрда — МУҲАББАТ НАВОСИ.
24 октябрда — ОЛТИН ТЎЙ.
25 октябрда — МАНСАБ ШАЙДОСИ.
26 октябрда — ШАЙТОН ВА МУРИДЛАР.
27 октябрда — АНҚОВЛАР ЧАЙҚОВИ.
28 октябрда — ТАБАССУМ ОҚШОМИ.
29 октябрда — ТАБАССУМ ОҚШОМИ.
31 октябрда — МУШКУЛ САВДО.

СПЕКТАКЛЛАР КЕЧ СОАТ 19.00 ДА БОШЛАНАДИ.

ТЕАТР

НАВОИЙ НОМИДАГИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК КАТТА ТЕАТРИДА — 2/Х да **Кармен,** 3/Х да **Оққуш кўли,** 4/Х да **Пиковая дама.**

МУҚИМИЙ НОМИДАГИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ МУСИҚАЛИ ТЕАТРИДА — 1/Х да **Кампир кетармиш,** 3/Х да **Табассум оқшоми,** 4/Х да **Юсуф ва Зулайхо.**

ЦИРК

ТОШКЕНТ ДАВЛАТ ЦИРКИДА — Тошкентда биринчи марта «ПХЕНЬЯН — 90». ХАЙРЛАШУВ ГАСТРОЛЛАРИ.

КИНО

1 ОКТЯБРДА
БАДИИЙ ФИЛЬМЛАР

Санъат саройи — «ЎЗ КЎЗИ БИЛАН» (Ҳиндистон; кичик зал — 17, 19, 30).

Чайка — «МОВИЙ ЖАРЛИК» (16, 18.30, 20.45).

Қозоғистон — «СЕВГИ ЭҲРОМИ» (20.00); «ҚАРДОШЛИК РИШТАСИ» (17, 18, 19.00).

Восток — «ФАЗОДАГИ ТЎС-ТЎПОЛОН» (тоқ соатларда).

Лисунов номли — «БОЛАГИНАМ» (17, 20.00).

ВЛКСМ 30 йиллиги номли — «ПИЛЛА» (17, 20.00).

Дружба — «МОВИЙ ЖАРЛИК» (17, 18, 20, 20.40).

Тошкент Советининг 50 йиллиги номли — «СЕВГИ ЭҲРОМИ» (18.30); «БЎЙСУНМАС МАРКИЗА» (21.00).

2 ОКТЯБРДА
БАДИИЙ ФИЛЬМЛАР

Санъат саройи — «ЎЗ КЎЗИ БИЛАН» (Ҳиндистон; кичик зал — 12, 14.30, 17, 19.30).

Чайка — «МОВИЙ ЖАРЛИК» (11, 13.30, 16, 18.30, 20.45).

Қозоғистон — «СЕВГИ ЭҲРОМИ» (14, 15, 20.00); ҚАРДОШЛИК РИШТАСИ» (11, 12, 13, 17, 18, 19.00).

Восток — «ФАЗОДАГИ ТЎС-ТЎПОЛОН» (тоқ соатларда).

Лисунов номли — «БОЛАГИНАМ» (11, 14, 17, 20.00).

ВЛКСМ 30 йиллиги номли — «ПИЛЛА» (11, 14, 17, 20.00).

Дружба — «МОВИЙ ЖАРЛИК» (11, 12, 14, 15, 17, 18, 20, 20.40).

ДИҚҚАТ!

2-3 ОКТЯБРЬ СОАТ 14.00 ДА

«Асбоблар ва ҳисоблаш техникаси» салони биносида СССРда ва чет элларда Хроматографик асбобсозликнинг ҳозирги даврдаги аҳволи ва уни ривожлантириш йўналишлари мавзуида

СЕМИНАР ЎТКАЗИЛАДИ

МАЪРУЗАЧИЛАР — Москвадаги Бутуниттифоқ хроматография илмий-тадқиқот институтининг мутахассислари.

Ҳамма қизиқувчи мутахассисларни семинар ишида қатнашишга таклиф этамиз.

Манзилимиз: Тошкент шаҳри, Ғ. Ғулом кўчаси, 2-уй (4, 9-трамвайларнинг «Оқтепа» бекати).

Маълумотлар олиш учун телефонлар: 78-40-43, 78-02-49, 78-03-43.

Киров ноҳия халқ таълими бўлими, ноҳия касаба уюшмаси комитети ва 98-мактаб жамоаси шу мактаб ўқитувчиси **Мира Михайловна НУРМУҲАМЕДОВАнинг** вафот этганлигини чуқур қайғу билан билдириб, марҳуманинг оила аъзоларига таъзия изҳор қилади.

Ўзбекистон ССР Маданият вазирлиги, Ўзбекистон ССР Театр арбоблари уюшмаси ва Ўзбекистон ССР Давлат академик Катта театри жамоаси саҳна устаси, шахсий пенсионер, Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган артист, опера солисти **Жўра ҚОСИМОВнинг** вафот этганлигини чуқур қайғу билан билдириб, марҳумнинг оила аъзоларига таъзия изҳор этади.

Чилонзор ноҳия соғлиқни сақлаш бўлимининг 9-сонли болалар юқумли касалликлар шифохонаси жамоаси бўлим мудири, олий тоифа шифокори, меҳнат ветерани, соғлиқни сақлаш аълочиси, шифокор **Раҳима Абдуллаевна МИРЗАМУҲАМЕДОВАнинг** вафот этганлигини чуқур қайғу билан билдириб, марҳуманинг оила аъзоларига таъзия изҳор қилади.

ТОШКЕНТ оқшоми

(«Вечерний Ташкент») — орган Ташкентского горкома Компартии Узбекистана и городского Совета народных депутатов.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг Меҳнат Қизил Байроқ орденли босмахонаси. Тошкент шаҳри.

МАНЗИЛГОҲИМИЗ: 700083, Тошкент, Ленинград кўчаси, 32-уй.

ТЕЛЕФОНЛАР: қабулхона — 32-53-76; хатлар — 33-29-70; 32-53-79; жамоатчилик қабулхонаси — 32-55-83.

Якшанбадан ташқари ҳар куни ўзбек ва рус тилларида мустақил чиқади.

140.390 нусхада чоп этилади. Индекс 64690. Д — 2201
1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10.